

sydasien

Tidskrift om Indien, Sri Lanka, Pakistan, Bangladesh, Afghanistan, Nepal, Bhutan och Maldiverna

Indiska sexhandeln tickande hiv-bomb

SID 3-6

Tack för denna tiden!

□ Det är med visst vemod jag sitter på lillejulafton 2007 (jo, vi är dessvärre försenade med utgivningen!) och skriver denna spalt, min sista som redaktör för SYDASIEN. Inte anade jag 1979 när jag kom med i tidningens redaktion att jag nästan 30 år senare fortfarande skulle vara engagerad i dess utgivning. Men nu är det som sagt slut för min del fast absolut inte för tidningen. För till vår stora glädje kan vi här till presentera den nya unga redaktion som tar över från och med nr 1/2008 som med ambitioner och framtidstro kommer att driva SYDASIEN vidare. Lycka till, **Johan, Matilda och Lars!**

Katarina Sandström Blyme och jag avslutar vårt långvariga samarbete med ännu ett välmatat nummer om allt från prostituerade i Kolkata till pilgrimsfärder i Himalaya. Vi är stolta över att som vanligt kunna erbjuda våra trogna läsare initierade analyser av utvecklingen i Sri Lanka (**Johan Mikaelsson** och **Peter Schalk**), Pakistan (**Stig Toft Madsen**), Bangladesh (**Arild Engelsen Ruud**), Afghanistan (**Gunnar Filseth**), Indien (**Ajit Roy**, **Dipak Malik** och **Hans Magnusson**) och Maldiverna (**Amani Naseem**). Förutom annan intressant läsning (som tyvärr dock inte blir som avsett er jul-läsning men väl något att se fram emot i januari.

Gott nytt år till er alla från avgående redaktören.

Lars Eklund

INNEHÅLL I NR 4/07:

Tickande hiv-bomb i Kolkata	3
Dipak Malik om striden kring indisk-amerikanska kärnkraftsavtalet ..7	
Pakistan på väg mot demokrati?	10
Hiru hopp för Ilam/Lanka	12
Freden avlägsen i Sri Lanka	14
Reformplan dröjer i Maldiverna	16
Smekmånad över i Bangladesh	18
Himalayas pilgrimer på svår väg	20
Ajit Roy oroas över utbredd våld	25
Allt inte så "shining". Hans Magnusson om indisk demokrati	26
Opiumkriget skördar offer	30
Prov, prov och åter prov – om att plugga på indiskt universitet	36
Goastrand på väg att bli sophög	40

Omslagsbild: Radha, en äldre prostituerad i Kolkata får sitt blodprov taget då hon drabbats av medicinska komplikationer. Olika frivilligorganisationer arbetar i området med att skapa medvetenhet om risken för könssjukdomar.

FOTO: ARINDAM MUKHERJEE

Ny redaktion för SYDASIEN

Nu siktar vi på 30 år till

SYDASIENs nya redaktion från och med nr 1/2008 på plats någonstans i södra Asien. Från vänster John Senewiratne, Matilda Olausson och Lars Lindqvist

FOTO: LARS LINDQVIST

Du håller en 30-åring framför dig. 1977 utkom det första numret av tidskriften SYDASIEN (då kallad Sydasienbulletinen). Förhoppningsvis finns den lika länge till.

Tidningens syfte har och kommer även framgent vara en tidning som erbjuder en fördjupad bild av regionen. En fördjupning som sällan hinns med i andra svenska medier. I stället prioriteras ofta enstaka nyhetsrapporteringar när situationer har ställts på sin spets. De politiska problemen i Pakistan och inbördeskriget på Sri Lanka är bara några exempel på detta.

Den information man får om regionen i svenska och skandinaviska massmedia ger en bild av en region där politiskt kaos råder. Där folkets vardag består av lidande, fattigdom och misär.

Den bilden är till mångt och mycket sann, men nyhetsrapporteringen saknar oftast nyans.

För att citera ledaren i det absolut första numret av SYDASIEN för 30 år sedan:

"Man får en katastrofpornografisk version som framställer regionen Sydasien, liksom många andra länder i tredje-världen, som ett kaos där inget annat än total hopplöshet råder".

Visst har det blivit bättre i dag än för 30 år sedan, men det finns fortfarande mycket att önska.

Tidskriften SYDASIENs mål är då som nu att ge läsarna en mer djupgående och nyanserad bild av läget.

Från och med nästa nummer får SYDASIEN en ny redaktionell ledning. Redaktör **Lars Eklund** har, efter 25 år vid rodret, valt att lämna över tidskriftens drift till oss; **John Senewiratne**, **Matilda Olausson** och **Lars Lindqvist**.

Vi är stolta över att ha fått förtroendet och hoppas och tror att vi kommer kunna fortsätta göra en lika intressant tidning som våra föregångare gjort, i samma stil och anda. Vi kommer dessutom fortfarande att ha kvar medarbetare från det förra "gardet".

Den ansvarige utgivaren kommer även

fortsättningsvis att vara **Thomas Bibin**. Vi hoppas också att både **Lars Eklund** och **Katarina Sandström Blyme** kommer att medverka i någon form. Dessutom kommer många av skribenterna att vara desamma.

Vi hoppas också att ni, våra läsare, ger tidningen fortsatt förtroende. Vi skulle uppskatta om ni hör av er (e-postadress: john.senewiratne@hotmail.com) och berättar vad ni tycker vi gör bra, respektive dåligt. Vad vi ska ha mer av, respektive mindre. Eller om ni bara vill resonera allmänt om tidningen eller regionen.

Hjälp oss att fortsätta ge ut tidskriften SYDASIEN i många år till. Hoppas vi hörs!

John Senewiratne
Matilda Olausson
Lars Lindqvist

Vi är nya redaktionen

John Senewiratne:

Journalist med pappa från Sri Lanka. Besöker landet ofta och kommer även fortsättningsvis att rapportera om utvecklingen i den väpnade konflikten mellan staten och de "tamilska tigrarna" (LTTE). John är SYDASIENs nye redaktör.

Matilda Olausson:

Jazzmusiker med stort intresse för Sydasien som region och det politiska läget. Banar väg för att tidningen ska kunna fortsätta ges ut i många år framöver. Matilda blir informations- och ekonomiansvarig.

Lars Lindqvist:

Fotograf med erfarenhet från redaktioner som Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Har rest runt i samtliga länder i Sydasien och kommer åka på en längre arbetsresa till Afghanistan 2008. Blir tidningens bildansvarig.

Khuku med kund i sitt hyrda rum. Hon tvingas betala en stor del av sin dagliga inkomst till ägaren av rummet. Det är så sexhandel bedrivs i Indien.

Kondomer stoppar hiv i Kolkatas bordelldistrikt

En nyligen genomförd undersökning i Indien visar en dramatisk minskning på omkring två och en halv miljon hivsmittade patienter från förra årets förmodade 5,2 miljoner. Men många av dem som arbetar på fältet ser det inte som en ljuspunkt.

Vad är orsaken till en sådan drastisk minskning av antalet hivsmittade? En del anser att minskningen är en följd av många förtida dödsfall på grund av de otillräckliga behandlingarna – alltså ett scenario som snarare avslöjar ett misslyckat aidsförebyggande arbete än ett lyckat.

Hiv i Indien sprids framför allt i tillväxtområden med många gästarbetare. Storstäder som Mumbai, Delhi, Kolkata och Chennai är typiska smittohärdar. Här finns också landets mest utbredda prostitution. Även om hotet från hivsmitta finns i hela landet, uppvisar Kolkata ett komplett spektrum av problemen, som man dock även genom ganska framgångsrika program lyckats förebygga.

Kolkata i östra Indien är huvudstad i delstaten Västbengalen och en viktig metropol. Indiens grannländer Nepal, Bangla-

desh och Bhutan gränsar alla till Västbengalen, vilket gör staden till en strategiskt viktig plats. Det innebär att miljoner människor kommer till Kolkata för att finna arbete eller mellanlandar där på väg till arbeten på andra håll i Indien. Staden är en formidabel smältdegel för migrerande arbetskraft. Borta från sina familjer gör de inflyttade arbetarna staden till sitt temporära hem, och många män besöker bordeller och ger sig hän åt oskyddat sex.

Ständigt nya gästarbetare

Munsigunj är ett bordelldistrikt i Kolkata, välkänt för sin billiga könshandel. Här kan man köpa sex för bara en dollar. Stadsdelen alldeles i närheten av hamnområdet Khidderpur bevittnar en tillströmning av nya gästarbetare året om. De hårt sminkade flickorna som rör sig på gatorna står i bjärt kontrast till den i övrigt skamfilade och nedgångna stadsdelen.

Med sin öppenhet och sina fräcka skämt verkar kvinnorna vara lättillgängliga. Men när man frågar dem om deras hälsa och om hiv så blir deras livfulla ansiktsuttryck till

en ogenomtränglig vägg av likgiltighet. Efter en stunds småprat tinar de dock upp och börjar berätta om hälsa, rädsla för hiv, personliga erfarenheter, framtiden och till och med om kärlek.

Alla har sin egen historia och deras bakgrunder skiftar stort. Men en sak har de gemensamma upplevelser av – ständig fattigdom. För att undgå svält har några av flickorna valt att prostituera sig av egen vilja, men de flesta har sålts av sina föräldrar eller män för överlevnads skull eller av ren girighet.

Det ironiska är att kvinnornas familjer lever på deras pengar samtidigt som de inte accepterar det de sysslar med. Önskat av sina familjer och stigmatiserade av samhället ges kvinnorna få möjligheter att rymma bort. Och så inleds en ond cirkel av fattigdom, hjälplöshet, prostitution, bristfällig sjukvård och – i många fall – hiv.

Män från alla samhällsklasser och alla yrkesgrupper besöker kvarteren. Men den stora kassakon för området är migrantarbetarna. Män med en usel socio-ekonomisk

VÄND!

Frivilligarbetare lämnar över ett paket kondomer till en prostituerad i Kolkata-stadsdelen Munsigunj. Flera icke-statliga organisationer delar ut gratis kondomer som ett sätt försöka stoppa hiv-spridningen.

FORTS.

misk bakgrund. Flertalet har ingen eller låg utbildning och är fortfarande ointresserade av sin hälsa.

Många av dem hävdar dessutom att det inte finns något samband mellan kondomer och att slippa hiv. En del tror till och med att de inte kan få hiv över huvudet taget.

Viruset sägs komma från de prostituerade, så därför är det deras ansvar att se till båda parter bästa. Ofta är det en svår uppgift för de prostituerade att övertyga sexköparna och ofta tvingas de ge efter för trycket och strunta i kondom. Risken finns att när männen sedan återvänder hem så överförs smittan till deras familjer och det samhälle de kommer ifrån och därmed utsätts ytterligare många människor för stora risker. Huruvida männen smittats av kvinnorna eller kvinnorna smittats av männen förblir ett mysterium. Längs migrantarbetarnas väg säljs sex också av kvinnor längs landsvägarna.

Invecklat nätverk

Många prostituerade arbetare är smittade redan innan de anländer till bordellerna i Kolkata. Väl sålda vidtar en "tämjningsprocess" som brukar inkludera hjärntvätt, misshandel och svält. De som opponerar sig utsätts för brutala fysiska övergrepp och gruppvåldtäkter vilket ökar risken för att hivsmittas.

Kvinnorna kommer så långväga från som Nepal och Bangladesh, lurade dit av mellanhänder och sedan förda till sexdistriktet. Det omfattande och invecklade nätverket inom könshandeln gör det svårt att spåra hivsmitta.

Trots alla svårigheter så har det Kolkata-baserade projektet *Shonagachi* utfört ett storartat preventivt arbete i bordellkvarteren. Med namn efter *Shonagachi*, det mest kända prostitutionområdet i centrala Kolkata, involverar man kvinnorna själva.

Utåtriktade kvinnor väljs för att sprida medvetenhet om hiv och andra sexuellt överförbara sjukdomar.

Sedan projektet startade har kvinnorna i Munsigunj och andra bordellområden i staden, fått bättre tillgång till hälsovård. Ett besök på en av projektets kliniker i Munsigunj visar vilken stor förändring som ägt rum hos de prostituerade. Stora grupper kommer till kliniken för regelbundna hälsokontroller. Tidigare fanns ingen sådan hälsomedvetenhet. Med stöd av projektet blir det lättare att kräva säker sex.

Durbar Mahila Samanwaya Committee, en lokal frivilligorganisation som utför projektarbetet, har värdjat till den av Vänsterfronten styrda delstatsregeringen att få könshandel legaliserad. Man menar att det kommer att ge de prostituerade ett slags socio-ekonomiskt erkännande och underlätta det hivförebyggande arbetet genom att tillförsäkra de prostituerade hälsovård och utbildning.

Även om det finns exempel på framgångar så är det sorgligt med de misslyckandena som också finns. **Geeta Das**, en tidigare prostituerad i *Shonagachi*, dog i aids 2007 och efterlämnade två utblottade barn. När hennes sjukdom upptäcktes lämnades hon åt sitt öde av sin *babu*.

En *babu* är en kund som gifter sig med den prostituerade och lever ett äktenskapsliknande liv med henne. Allt *Geeta Dasa* tjänade gick till dyra bromsmediciner. Ironiskt nog läggs fyra procent skatt på bromsmedicinerna. Många hivsmittade har inte råd att köpa medicinerna. Resultatet är förutsägbart. Många dör så småningom.

Också i andra sociala sammanhang stöts de hivsmittade ut. En patient med hiv behandlas som oberörbar och kan till och med nekats mat, skydd och behandling. Det visar något av de svåra förhållanden dessa människor lever under. De, om några, erfar att förebyggande och medvetandegörande projekt inte räcker. Också det omgivande

samhället måste ändra sin attityd. Bara då kan några riktigt genomgripande förändringar ske.

Det indiska samhället ligger platt i frågan. Människor är extremt obekväma med att diskutera sex och de sjukdomar som följer i spåren. Några parlamentsledamöter har rivit upp starka känslostormar i parlamentet genom att kräva sexualundervisning i skolorna.

Utmaning för Indien

Så när det gäller att bekämpa hiv står Indien inför mer än en utmaning. Bristen på sexualundervisning och medvetenhet parat med vidskepelse är några av hindren. Även om Indien är ett av Asiens starkaste tillväxtländer så har utvecklingen inte haft särskilt stor inverkan på livet hos miljontals av invånarna.

Landets storlek och den starka befolkningstillväxten, som gör Indien till världens mest tätbefolkade land efter Kina, gör det svårt för regeringen att genomföra några storskaliga program. Denna interna

Några av Munsigunjys prostituerade i väntan på nya kunder.

svaghet gör landet än mer sårbart för hotet från epidemin, den tidsinställda hivbomben. När nu UNAIDS och världshälsoorganisationen WHO visar en kraftig ned-

gång av antalet hivfall i Indien – samtidigt med regeringsrapporten som visar samma sak – är det lätt att bli optimistisk. Men det är viktigt att Indien noggrant analyserar

de faktiska förhållandena bakom sådan statistik. Annars kommer man aldrig kunna anta utmaningen att stoppa hivsmittan.

**Sudhiti Naskar, text
Arindam Mukherjee, foto**

Översättning: Katarina Sandström Blyme

Bilden på nästa sida: Prostituerad som inte vill avslöja sitt namn i Saheb Bagan redlight-distriktet med sitt barn. Både mor och dotter är sedan fem år tillbaka hivsmittade, men kvinnan är fortfarande aktiv prostituerad. Hon hävdar att hon alltid använder kondom...

Lolita sover alkoholruset av sig på en trottoar i Munsigunjys prostitutionsdistrikt. Hon har tvingats ha sex med inte mindre än elva kunder den gångna natten. Många gånger smärtsamma upplevelser, både fysiskt och mentalt.

Indien skrotar alliansfrihet till fördel för kärnkraftsavtal

Den kontroversiella diskussionen om civilt kärnenergisamarbete mellan USA och Indien har nu pågått länge.

Motståndet från uppgörelsen kommer både från vänster och höger. Dipak Malik ger här en bakgrund till stridsfrågan som i höstas höll på att fälla den indiska regeringen.

Premiärminister Manmohan Singh har sedan han undertecknade avtalet tillsammans med president George W Bush i juli 2005 passionerat försvarat det så kallade 123-avtalet. Han anser att uppgörelsen är en vändpunkt i Indiens moderna historia, och att den är sprungen ur ett tvingande nationellt behov:

”Kärnkraft är absolut nödvändig för att säkra vår energiförsörjning om vi vill vara en stormakt”.

Grunden för avtalet är Singhs djupa övertygelse om att USA är villigt att hjälpa Indien att uppnå detta. Han anser att ”av alla amerikanska presidenter, har George Bush varit den mest vänligt inställda mot Indien”, och att goda relationer mellan USA och Indien i en globaliserad värld är en nyckelfaktor och ”av högsta prioritet”. Premiärminister Singh har lyckats övertyga kongresspartiet att Indien genom det här avtalet kommer att förvandlas till en stormakt som spelar en framträdande roll i den just nu USA-centrerade världsordningen.

Den indiska vänstern med dess 61 ledamöter är den nuvarande koalitionsregeringens livlina. De är av naturliga skäl mindre imponerade av de USA-stödda stormaktsdrömmarna. Inte heller är vänstern övertygad om att avtalet kommer att trygga den energiförsörjning som är så betydelsefull för landets utveckling i en värld vars miljö hotas av faror som ökad växthuseffekt och utarmning av jordens resurser. För tillfället bidrar kärnkraften endast med 3 procent av energin, men slukar 30 procent av Vetenskaps- och teknologidepartementets årliga budget.

Svek mot Nehrus utrikespolitik

Vänstern ser också uppgörelsen som det slutgiltiga övergivandet av den självständiga utrikespolitik som utformades av premiärminister Jawaharlal Nehru de första decennierna efter självständigheten 1947. Man menar att partiet som anser sig förvalta traditionen efter Mahatma Gandhi och Nehru i själva verket sviker deras ideal, och

Motståndare mot kärnkraftsavtalet på yttersta vänsterkanten, medlemmar i Communist Party of India (Marxist-Leninist) demonstrerar utanför parlamentet i New Delhi den 14 augusti.

FOTO: RAVENDRAN/AFP

att avtalet är ett hot mot den nationella suveräniteten. Efter en långvarig antikolonial frihetsprocess och ett efterkolonialt nationsbyggande gör nu landet en helomvändning och rättar åter in sig i en främmande stormakts fälla, den här gången den amerikanska.

Även hindunationalistiska BJP och NDA-alliansen är emot avtalet. Men deras motstånd baserar sig enbart på farhågan att uppgörelsen kan komma att minska Indiens möjligheter att avskräcka potentiella fiender, eftersom avtalet förhindrar landet att gå vidare med sina kärnvapenprover. BJP:s önskan att se ett kraftfullt Indien har inget att göra med landets ekonomiska tillväxt eller dess förmåga att försvara sig, eller ens med en vilja att se na-

tionen som en ekonomisk stormakt i Syd-asien och som en utmanare till den amerikanska hegemonin. De vill enbart beväpna landet med så mycket kärnvapen att landet blir en mäktigt militär kraft.

Motståndet från uppgörelsen kommer alltså både från vänster och höger. Men det saknas en trovärdig nedrustnings- och antikärnkrafts-lobby i landet, och en folklig opinion, som kan skapa en ordentlig opposition i frågor rörande problemen med att hantera och förvara avfall och att förhindra spridning och så vidare.

1988 föreslog Indiens dåvarande premiärminister Rajiv Gandhi i FN ett tidsbestämt avskaffande av alla världens kärnvapen. I maktens korridorer i dagens New

VÄND!

FORTS.

Delhi hörs inga sådana tongångar. Förslaget stoppades då bestämt av USA, medan Sovjetunionen och dess ledare **Michail Gorbatjov** å andra sidan välkomnade det.

Det börjar nu bli dags att återuppliva och uppdatera Gandhis förslag i FN. Det är tragiskt att se att regeringen, som leds av en byråkrat som innan han gick i pension inte var känd för någon form av politisk skicklighet eller förståelse, nu helt har tagit avstånd från Mahatma Gandhis pacifism och kompromisslösa icke-våldsideologi som förde med sig friheten att bygga ”*swaraaj*” (självförsörjning), en ny sorts stat och styressätt, liksom Nehrus envetna strävan att stoppa kapprustning och verka för fred, och den unge Rajiv Gandhis djärva initiativ i FN till att för alltid befria världen från kärnvapenhotet.

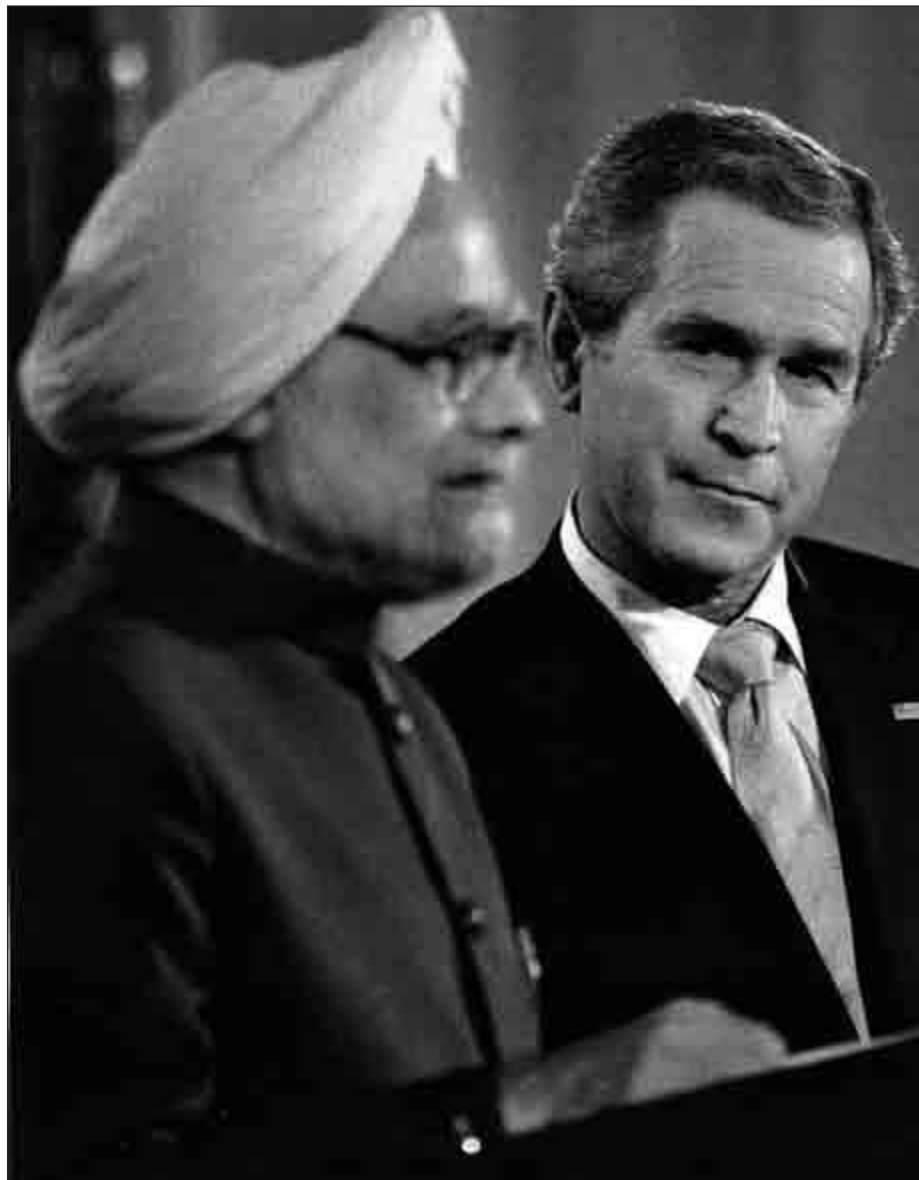
På grund av några paragrafer i den så kallade Hyde-lagen och 123-avtalet förväntas dock inte vänstern sätta stopp för avtalet. Vilket man borde, eftersom det överenskommelsen egentligen går ut på är att tillfredsställa kärnkraftsindustrin i USA, som inte haft någon egentlig marknad för sina produkter sedan 1970-talet och därför vill gå in och ta kontroll över Indiens försvarsmarknad. Något som amerikanske statssekreteraren **Nicholas Burns** i en utpressningsaktig ton gång på gång gjort gällande.

Utlandsindisk lobbygrupp

Det finns de som stöder och tjänar på överenskommelsen. Bland anhängarna finns den stora gruppen utlandsindier (non-resident Indians, NRI) i USA. NRI-lobbyn betraktar själva grunderna för den indiska suveräniteten – indisk nationalism, alliansfrihet och uppbyggnaden av en självständig nationell ekonomi – som skräp. Denna skara av utlandsboende menar att Indien inte bör missa möjligheten att rätta in sig i ledet bakom USA och anpassa sig till deras världsordning och stödja deras utrikespolitiska mål.

Förr brukade indier i diasporan lockas av radikala politiska idéer alltifrån Labour i Storbritannien, Demokraterna i USA, till kommuniser och socialister på skilda håll i Europa. Nu stödjer i stället en ansenlig del av dem USA:s republikaner och rörelser till höger i det politiska spektrat.

Hela frågan om ett kärnenergisamarbete mellan Indien och USA föddes 2005, när premiärminister Manmohan Singh besökte USA. Anledningen var att Singh skulle skriva under ett avtal om försvarssamarbete mellan de bägge länderna. Det var en uppföljning av det sk NSSP-avtalet (*Next Step for Strategic Partnership*), som den tidigare NDA-regeringens premiärminister **Vajpayee** hade undertecknat tillsammans med George Bush i juni 2004. Uppgåelsen innebar att USA tillät export till den indiska rymdforskningsinstitutionen. I dokumentet ”*India as a global power; An action*

Washington den 18 juli 2005. Indiens premiärminister Manmohan Singh och USA:s president George W Bush undertecknar det indisk-amerikanska avtalet om forskningssamarbete inom kärnteknik och rymdforskning.

FOTO: BRENDAN SMIALOWSKI/REUTERS

agenda for the USA” förklarades riktlinjerna för samarbetet. Senare, under den nytillträdde UPA-regeringen, följdes detta upp med ”*new strategy for South Asia*”.

Kärnenergisamarbetet är en del av detta. Bakgrunden till överenskommelsen står att finna i Bush-regeringens neokonservativa ideologi. I en värld där man agerar godtyckligt, omkullkastar regeringar och krigar om fossila bränslen önskade USA få ett folkrikt och snabbt utvecklande land som Indien till allierad. Särskilt som det har ett geopolitiskt strategiskt läge, med möjlighet att operera gentemot Kina i öster och västerut mot Mellanöstern.

Del i BJP:s strategi

Detta i ett läge när frontstaten Pakistan efter Sovjetunionens sönderfall tappat sin användbarhet. Den amerikanska neokonservativa agendan behöver visserligen ett fotfäste i och runt om Mellanöstern, och Pakistan anses fortfarande vara det bästa alternativet, men det krävs en stabil ekono-

misk och militär nation som Indien för att bevara USA:s hegemonistiska intressen i Sydasiens.

I juli 2006 lovade premiärminister Manmohan Singh att Indien i utbyte mot amerikansk kärnteknologi skulle skilja sina civila och militära kärnkraftsanläggningar åt och tillåta det internationella atomenergiorganet IAEA att övervaka de senare. Man skulle heller inte göra några ytterligare provsprängningar, samt samarbeta med USA för att förhindra produktion av uran och plutonium. 1998 utförde Indien för andra gången provsprängningar i Pokhran, det sk Pokhran II (den första gången var 1974).

Provsprängningarna var en del av BJP:s planer för att göra Indien till en aggressiv militär stormakt. Explosionerna retade USA:s regering som utlyste sanktioner och stoppade alla leveranser av det för kärnvapenframställning nödvändiga uran-235 till Indien. Enligt den amerikanska atomenergigilgen från 1954, paragraferna 1,2 och 3,

är civilt kärnenergisamarbete med andra länder tillåtet, men inte med länder som utvecklar och provspränger kärnvapen. Eftersom Indien hör hemma i den senare kategorin behövdes en särskild bestämmelse mellan länderna.

Detta nödvändiggjorde skapandet av en ny lag, *Hyde Act* namngiven efter upphovsmannen Senator **Hyde**. Lagen försäkrar för den amerikanska nedrustningslobbyn liksom kongressen och representanthuset att det existerar en hel rad tillräckligt restriktiva förbehåll gentemot klientstaten så att det finns möjligheter att dra tillbaka hela avtalet i det fall Indien skulle få för sig att göra nya provsprängningar. Man har också rätt att ingripa ifall Indien börjar agera alltför självständigt i känsliga frågor som exempelvis avtal med Iran.

Efter att Hyde-lagen godkänts förhandlade de bägge länderna om paragraferna 1,2,3. En överenskommelse undertecknades och Indiens regering behandlar nu affären som "frost", vilket innebär att den inte kan förändra något av innehållet. Indien har gett IAEA tillåtelse att inspektera på 14 av landets 22 civila kärnreaktorer, och lofte om att de i framtiden ska få tillgång till samtliga reaktorer.

Regeringskrisen desarmerad

Inför utsikten om en strategisk allians med USA har den indiska vänstern uttryckt stark tveksamhet inför 123-avtalet och Hyde-lagen. Något som tidigare i höst höll på att leda till en allvarlig regeringskris (se **Ajit Roys** krönika i SYDASIEN 3/07). Krisen desarmerades dock sedan en kommitté bestående av representanter för UPA-regeringen och dess vänsterallierade bildats för att analysera överenskommelsen. Tills deras arbete är klart har ratificeringen av avtalet skjutits på framtiden.

Den grundläggande stridsfrågan är att Indien enligt avtalet inte har rätt att återvinna kärnmaterialet, och att avtalets utstuderade och komplicerade effekter i händelse av framtida eventuella indiska provsprängningar kommer att äventyra landets suveränitet samt orsaka kolossala ekonomiska förluster.

Vidare låter sig inte den indiska folkopinionen övertygas om att Hyde-lagen, som tydligt klagör att Indien bör samarbeta med USA i vissa utrikespolitiska sammanhang, inte kommer att tvinga landet till att agera på ett sätt som strider mot Indiens utrikespolitiska traditioner. Hur kan Indien, med dess tro på "*panchsheel*" (de fem principerna om fredlig samexistens som låg till grund för Indiens utrikespolitik under Nehrus regim) framsprungnen ur en lång och skiftande historia av alliansfrihet, nu välja att alliera sig med en supermakt på nedgång? Ett imperium som mot slutet av sin era utvecklats till en aggressiv förespråkare för förebyggande krigföring och hårdför diplomati, som återupptagit stjärnornas-krig-programmet, som tillåter sin

De högsta ansvariga inom indisk kärnteknikforskning övervakar uppstarten av reaktor 4 vid Tarapurs kärnkraftverk den 6 mars 2005. Fr v S K Jain, VD för Nuclear Power Corporation of India, M R Srinivasan, fd ordförande i atomenergikommisionen (AEC), M K Narayan, nationell säkerhetsrådgivare och Anil Kakodkar, AEC:s nuvarande ordförande.

FOTO: VIVEK BENDRE/FRONTLINE

säkerhetstjänst och militär att avsätta regeringar och utövar sanktioner mot västkritiska, demokratiskt valda regeringar.

Den största tvistefrågan i det Indien-amerikanska kärnenergiavtalet gäller paragraf 123 a(4) i Atomic Energy Act, som ger den amerikanska regeringen rätt att i ett kärnenergisamarbete med en icke-kärnkraftsstat kräva tillbaka material, bränsle och utrustning ifall samarbetsstaten utför provsprängningar. Paragrafen engagerar både vänstern och högern, men är av störst vikt för den högerinriktade opinionen som drivs av BJP och *Sangh Parivar* (den hindufundamentalistiska rörelsens olika organisationer). Enligt dessa innebär paragrafen att Indien hindras från att bli en viril, manlig, aggressiv, machokraft på världssarenanen. En inställning som svarar mot dessa organisationers medeltida, chauvinistiska ideologi bryggd på en rejäl blandning av religiös fanatism, fascism och sekterism.

Hela affären kan stoppas

Faktum är dock att det finns flera kontrollstationer i 123-överenskommelsen som gör att USA:s möjligheter att dra sig ur och kräva tillbaka kärnvapenmaterial och utrustning begränsas. Vidare kommer uppgörelsen att möta på en hel uppsjö av hinder när IAEA ska se över den. Det sista hindret utgör NSG (*Nuclear Suppliers Group*) med dess 45 medlemsstater. För även om IAEA (som Indiens regering har startat samtal med) i slutändan godkänner avtalet kan det stoppas i NSG-gruppen, där en enskild stat har rätt lägga in veto och hindra handeln med kärnbränsle och kärnteknologi, och därmed stoppa hela affären.

Egentligen är det ganska ironiskt att det var **Indira Gandhi** som 1974 kände sig tvungen att börja provspränga kärnvapen. Detta sedan USA efter kriget i Bangladesh placerat sin sjunde flotta med kärnvapenbestyckade u-båtar i Bengaliska viken. **Henry Kissinger** medgav i sina memoarer att den amerikanska regeringen på fullt allvar övervägde att använda kärnvapen mot

Indien. Det är förklaringen till varför Indira Gandhi slöt ett fördrag med Sovjetunionen och tog steget att utföra proven. Indien var militärt hotat av axeln Islamabad-Peking-Washington.

Som en konsekvens av sprängningarna stoppades leveranserna av uran till Tarapur-reaktorn och Indien kom att utsättas för internationella sanktioner. Med sprängningarna kom också Nehru-eran att avslutas. Jawaharlal Nehru var ju själv så stark motståndare till kärnvapen att han när kriget mellan Indien och Kina bröt ut 1962 vägrade att ens förhandla med USA om att acceptera ett amerikanskt kärnvapenparaply. Rajiv Gandhis förslag i FN 20 år senare om en total global nedrustning var sista gången Indien ledde kampen för världsfreden.

Det känns därför ytterligare ironiskt när Henry Kissinger, som han gjorde nyligen, anlände till Indien på eget initiativ för att vädja till det indiska etablissemangen att godta kärnkraftsavtalet, och gick så långt att han träffade Västbengalens kommunistiske chefsminister **Buddhadeb Bhattacharya** i Kolkata, liksom BJP:s partiordförande L K Advani i New Delhi.

Indien dömt att förlora

Om Indien vill ta sig ur denna långvariga strid som man är dömd att förlora, måste landet ansluta sig till det tilläggsprotokoll som ickekärnvapenstaterna undertecknat. Därmed skulle man fjärra sig från USA och dess nuvarande unilaterala ståndpunkt. För att gå ickekärnvapenstaterna till mötes skulle man kanske bli tvunget att skriva på provstoppsavtalet (CTBT). Vilket ytterligare skulle öka avståndet till USA, som trots att man skrev under provstoppsavtalet 1996 ännu inte har ratificerat det.

Komplikationerna i tillämpningsavtalet och det snudd på omöjliga i att implementera det skapar allvarliga frågor i en indisk diskussion som rört sig bort från politiska frågor som neutralitet, fred och ett självständigt nationsbyggande. Vänstern fruktar att landet överger sin historiska roll som en radikal talesman och förkämpe för världens fattiga och förtryckta och viker sig för neokoloniala krafter och intressen.

Det skulle vara välkommet med en stor informationskampanj i parlamentet och utanför i samhället som kunde skapa ett ökat medvetande och en motståndsrörelse mot den högervridna neokolonialism och neokonservatism som just nu dominerar världspolitiken. Och framför allt västvärldens ekonomiska utveckling.

Dipak Malik

Föreståndare för Gandhian Institute of Studies i Varanasi, Indien

Översättning: Thomas Lindy

Sharia eller demokrati alternativten i Pakistan

2007 har varit ett händelserikt år i Pakistan. Visserligen har landet gått från kris till kris under de senaste 60 åren (eller mer), men under 2007 har krisfrekvensen varit ovanligt hög. Grovt uttryckt är det tre politiska alternativ som står på spel i dagens Pakistan: Militärstyre, parlamentarisk demokrati eller islamiskt emirat. Det skriver SYDASIEN:s Stig Toft Madsen på plats i landet.

Just nu befinner sig landet i en process på väg från militärstyre till civilt styre. För ett eller två år sedan var generalerna övertygade om att den militära regimen var populär och att övergången därför kunde låta vänta på sig länge än.

Men nu är det svårt att hitta någon i

Pakistan som inte vill ha ett civilt styre.

Dock, längre än så sträcker sig inte enighet. Frågan för de politiska partierna är om de ska ställa upp i parlamentsvalet den 8 januari eller bojkotta valet. Det finns många skäl till bojkott: **Pervez Musharraf** har valts till president på tvivelaktiga grunder, domare i högsta domstolen, advokater och andra befinner sig i husarrest, undantagstillstånd rådde i hela landet under nästan två månader (fram till den 15 december) och flera ledande politikernas kandidaturer underkändes av valkommissionen.

Riskerar hamna i kylan

Flera stora partier överväger därför att bojkotta valet – men de hade ännu så sent som i början av december inte slutgiltigt bestämt sig. För säkerhets skull har de flesta valt att kandidera till valet, med möjlighet att senare dra sig ur. Det är ett taktiskt spel. Om ens motståndare ställer upp i valet medan man själv väljer bojkott riskerar man att hamna ute i kylan i fem år framåt. Flera

av politikerna har upplevt det här förr.

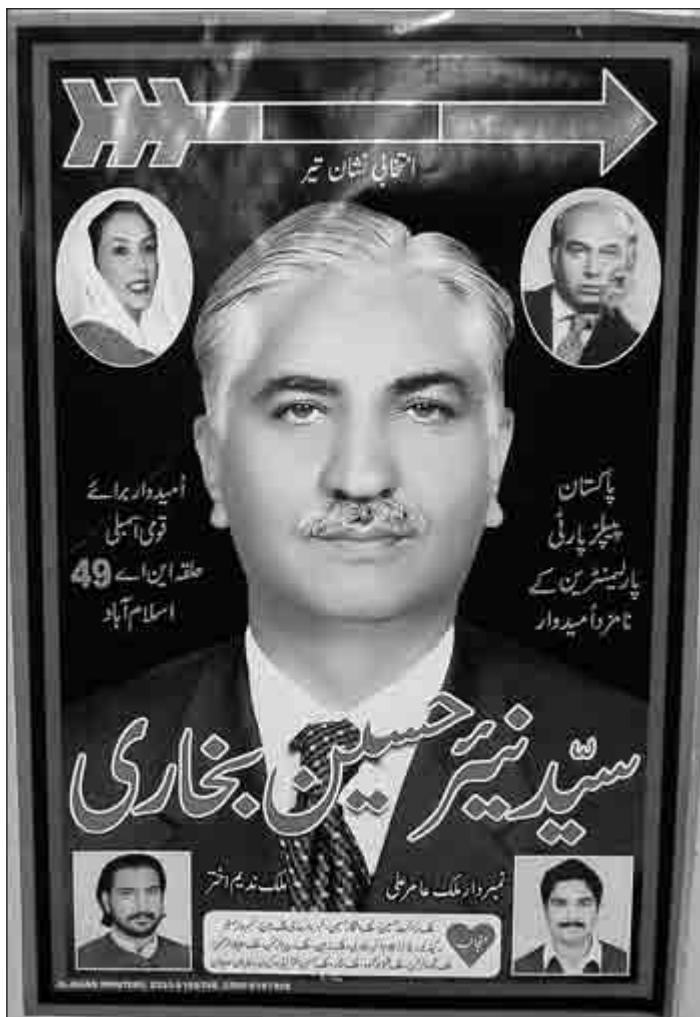
Det finns flera goda skäl till att inte bojkotta valet. Musharraf har trots allt accepterat att såväl **Benazir Bhutto** som **Nawaz Sharif** kommit tillbaka för att ta makten från honom, och även om det rått undantagstillstånd har partierna haft ett relativt stort manöverutrymme. Det har varit möjligt att hålla politiska möten, många av dem arrangerade helt impromptu.

I början av december besökte jag själv Golra Sahib, en sufisk helgedom i utkanten av Islamabad. Tillsammans med **Hugh van Skyhawk** från Qaid-e-Azam-universitetet och **David Hansen** från universitetet i Oslo ville jag intervjua den sufiske piren i hans pittoreska bostad, men mötet fick en abrupt avslutning.

Inte ens de sedvanliga hövligheterna och artigheterna hanns med. Stämningen var något spänd, och vi lämnade platsen med en känsla av att vi begått en eller annan etnografisk fadäs eller etikettsbrott. Men samma kväll kunde vi se på TV att

Fisk ruttnar från gälarna och neråt. På samma sätt är det med korruptionen i Pakistan, den går från toppen och neråt i samhället. Många pakistanier befarar att en återgång till demokratiskt styre mest innebär att politiker tar över militärens roll i plundringen av landet. Stämningar som gynnar förespråkarna för att Pakistan förvandlas till ett islamiskt emirat.

Valaffisch för PPP:s kandidat i Islamabad. Han förlorade båda benen vid ett bombattentat för några månader sedan.

len och, sägs det, de lokala invånarna har slagit sönder upprorsledarens hus.

Under hela 2007 har militären upprepade gånger satts in mot islamiska grupper som i sin tur svarat med en lång rad självmordsattacker.

Pakistanska officerare har tvingats lida den förödmjukelsen att, med hänsyn till sin egen säkerhet, inte längre våga gå omkring i uniform på offentliga platser. De kör heller inte längre omkring i bilar som lätt kan igenkännas.

Frågan är om det är militärens uppgift att leda kampen mot beväpnade islamister eller om de folkvalda politikerna bättre skulle kunna finna acceptabla lösningar på Pakistans många konflikter.

Korrupta politiker

De pakistanier som jag har träffat i Islamabad argumenterar för att en verklig återgång till ett civilt styre är den bästa utgångspunkten för att kunna tackla de islamister som är i full färd med att slita undan myndigheternas territoriella kontroll över delar av landet. Samtidigt minns dock många pakistanare utmärkt väl att varken Benazir Bhutto eller Nawaz Sharif bemödade sig om ovansklig heder då de själva hade makten.

Pakistans historia tenderar till att vara cirkulär. När folkvalda politiker plundrar staten på dess tillgångar skriker militären in, och när militären visat att man inte klarar av att styra landet kommer politikerna åter in på banan.

Medan detta förlopp pågår står de religiösa aktivisterna på sidlinjen med sina alternativ: Sharia och kalifatet. Frågan är om historien upprepar sig även denna gång, eller om demokratin äntligen – efter 60 års ökenvandring – låter sig instutionaliseras.

Stig Toft Madsen
text och foto

Översättning: Lars Eklund

Restriktioner kvar trots upphävt undantagstillstånd

Den 15 december meddelade Pakistans president Pervez Musharraf att han hävt undantagstillståndet i landet. Men kritiker menar att det krävs många fler åtgärder för att landet åter ska slå in på vägen mot demokrati.

Landets medier är till exempel fortfarande belagda med de restriktioner som infördes i samband med att Musharraf utlyste undantagstillståndet den 3 november.

Dessutom är situationen ännu oklar för de domare i Högsta domstolen och i landets fyra högre provinsdomstolar som vägrade godkänna det utlysta undantagstillståndet.

Många vanliga pakistanier stödjer dessa domares motstånd. Den främste symbolen för domarkåren är den tidigare HD-ordföranden **Iftikhar A. Choudhry**, som suttit i husarrest sedan undantagstillståndet utlystes.

Flera av de avskedade domarna bor kvar i sina officiella tjänstebostäder och menar att de fortfarande är de legitima innehavarna av sina poster. Många av landets jurister stöder den inställningen.

Domaren **M.A. Shahid Siddiqui**, vid Lahores högre domstol, blev i slutet av november ombedd att lämna sin tjänstebostad, men vägrade med hänvisning till att han fortfarande innehade befattningen.

Denna konflikt kom att bli pinsam för regimen eftersom flera välkända jurister, aktivister och studenter samlades utanför domarens bostad för att visa sitt stöd och hindra att domarens skulle bli vräkt från sin tjänstebostad.

Det hela fick sin upplösning i samband med att Siddiqui, som har hjärtproblem, tvingades bege sig till sjukhus efter att ha drabbats av bröstsmärtor. Samma kväll grep polisen närmare ett dussin jurister och studenter som vakade utanför hans bostad. Siddiqui är för närvarande inlagd på sjukhus, men hans familj bor fortfarande kvar i tjänstebostaden.

Innan Musharraf hävde undantagstillståndet drev han dessutom igenom flera ändringar av författningen.

Asad Jamal, jurist vid Lahores högre domstol, är mycket kritiskt till att Musharraf under i november drev igenom över ett dussin ändringar av konstitutionen i syfte att skaffa sig framtida immunitet för sitt agerande. "Han har förstört konstitutionens karaktär", säger Jamal.

Beena Sarwar/IPS

Benazir Bhutto hade varit just där på ett semipolitiskt besök. Piren hade alltså haft viktigare saker att fundera på än oss.

Just medierna spelar en central roll i det politiska spelet. De privata TV-kanalerna har under Musharraf's ämbetsperiod kunnat inta rollen som "den fjärde statsmakten". Geo-TV:s sändningar har nu visserligen stoppats, men engelskspråkiga Dawn News TV-kanal fortsätter oförfärat att leverera kritisk kvalitets-TV. Som ett exempel har man gång på gång presenterat citat av landsfadern **Muhammad Ali Jinnah**, som 1919 lade fram en förkrossande kritik av det undantagstillstånd som britten då höll på att införa. Jinnahs argument är lika relevanta i dag – och samtidigt gav de god reklam åt Dawn News.

Tidningarna är också ganska frispråkiga så partierna kan inte hävda att de blivit mörklagda. Tillsammans bidrar medierna och de protesterande domarna och advokaterna till en demokratisk våg, som håller på att avlösa den våg av sympati för militären som denna ridit på sedan 1999.

Militär insats i Swat

Militären har fått en ny chef i general **Ashfaq Pervez Kiani**. En av hans första uppgifter blev att militärt ingripa i Swat-distriktet i Nordvästgränsprovinsen, där ett islamiskt emirat höll på att etableras. Nu rapporteras det att armén återtagit kontrol-

Hiru ger nytt hopp för samförstånd i lankesisk konflikt

Hiru är ett ord på sinhala som betyder 'sol'. Det är numera också en beteckning på en tidning och på en grupp som utger denna tidning. Hiru-gruppen bröt sig 1995 ur Janata Vimukti Peramuna (JVP) – 'Folkets Befrielsefront' – sedan denna organisation blivit alltmer antitamilsk. De tamilska tigrarnas (LTTE:s) ledare **Veluppillai Pirapakaran** (Prabhakaran) och dennes sedermera mördade rådgivare **Anran Palacinkam** (Anton Balasingham) har spelat en avgörande positiv roll för Hirugruppen.

En framstående representant för Hiru är också journalisten **Rohita Bashana Abeywardene**, som framträtt offentligt i media som språkrör för Hiru och för Hirugruppen. Liksom journalisten **Civaram** (Taraki), som mördades, tillhör han den djupt kunniga, analyserande och grävande typen av journalister. Även han är förföljd och måste frukta för sitt liv.

Hirugruppen, vars inre cirkel består av enbart sinhalatalande, tillerkänner de tamiltalande rätten till självbestämmande i enlighet med internationella konventioner om mänskliga rättigheter. Det betyder att de tamiltalande själva anses ha rätt att bestämma statsformen under vilken de vill leva. Hirugruppen är för övrigt inte ensam bland de sinhalatalande om att tillerkänna de tamiltalande denna rätt.

Men Hirugruppen är beredd att ta denna rätt på största allvar även om det skulle innebära att tamiltalande väljer en tvåstatslösning efter formeln "två nationer, två stater", vilken också är tamiltigrarnas devis. Den innebär att på ön Ilam/Lanka skall det finnas två nationer/etniska grupper/folk-

grupper, som utgör basen för två helt skilda nationalstater. Den ena skall heta Tamililam och den andra Sri Lanka. Tigrarna har redan ritat kartor, där dessa statsbenämningar är irriterade.

Skenvänner – skenliberaler?

Bland de sinhalatalande har det länge funnits en grupp liberaler som har talat om att erkänna de tamiltalandes rätt till självbestämmande, men denna grupp har hela tiden hoppats på att de tamiltalande, inklusive tamiltigrarna, skall välja en enstatslösning och de har själva arbetat för enstatslösningen. Deras erkännande av rätten till självbestämmande är därför enbart verbal, en läppbekännelse. En rätt till självbestämmande som utesluter alternativ är naturligtvis ingen rätt till självbestämmande.

Hirugruppen har inte bara dessa liberaler emot sig – de är få – men försedda med generösa utländska fonder, utan även en stormflod av fientligt sinnade sinhalatalande, som inte tillerkänner de tamiltalande rätten till självbestämmande. De följer antingen devisen "en nation, en stat" eller devisen "två nationer, en stat".

De är båda enstatsförespråkare. De förra har ett starkt fäste i den buddhistiska munkförsamlingen och i sektioner av politiska partier samt i en mängd "ideella" föreningar. De kan dock inte kallas ideologiska extremister eftersom den lankesiska författningen stöder deras strävan att bevara en centraliserad stat, som beskrivs som integrerad och suverän och som i praktisk politik (språk- och religionspolitiken, kolonisationspolitiken) är byggd efter principen ett folk, en stat.

Tvånationsanhängarna kan tänka sig en decentraliserad stat, rentav en federation av två nationer, men allt inom ramen för en integrerad statsbildning. De finns bland liberalerna i munkförsamlingen, i politiska och ideella, religiösa organisationer. Även EU och enstaka västerlänningar har tagit ställning för denna linje. Den stöds även bland grupper av tamiltalande, men de har alla den gällande författningen från 1978 emot sig som otvetydigt förordar en centraliserad stat (*unitary state*) och de har även LTTE emot sig som stödjer rekonstitution av Tamililam.

Bland dessa liberaler finns även undergruppen av de få läppbekännarna till de tamiltalandes rätt till självbestämmande. Man finner dem främst bland intellektuel-

Ett exemplar av tidningen Hiru. Vi ser till höger en bild av LTTE:s ledare Pirapakaran och hans rådgivare Palacinkam, som båda spelat en avgörande positiv roll för Hiru-gruppen.

la och bland vänsterfolk. Det tillhör vänsterdiskursens verbala markeringar att erkänna ett folks rätt till självbestämmande, men genom hela öns moderna historia har vänstern alltid infångats av lejonets svans.

Hirugruppen har lagt ner mycken möda på att avslöja detta och visa att den etablerade vänstern är en skenvänner och liberalerna skenliberaler. Det har inte bidragit till att få dessa att stödja Hirugruppen, som i dag står ensam. Den tar bladet från munnen, är inte läppbekännande och har ingen dold agenda. De vet vad tigrarna skulle välja om rätten till val gavs dem av en internationell förening av stater – och de skulle godta valet.

Tigrarnas ståndpunkt och Hirus

Tigrarna är naturligtvis också helt på det klara med vad de själva vill. De har inte heller en dold agenda. Jag citerar här Veluppillai Pirapakaran: Han skriver sammanfattningsvis: "Vi har ett obestridligt förtroende för och är klara över att en självständig stat Tamillam är den yttersta och fasta lösningen för det tamilska folkets nationella etniska problem. Inte bara vår fiende, utan hela världen känner vår ståndpunkt. [Källa: *talaivarin cintanaikal*, 2005, s.61:5. Översättning från tamil av Peter Schalk].

Med sin inställning måste Hirugruppen verka underjordiskt på ön i dag. De är följda av regeringens betjänter, dennas paramilitära grupper och av civila enstatsentusiaster. Liberalerna fnysar åt dem, men deras ideologiska huvudfiende är JVP och Jathika Hela Urumaya (JHU), som båda kompromisslöst står för formeln "en nation, en stat". En Hirumedarbetare har tvingats fly utomlands.

JVP kallar sig fortfarande maoister, men

Kärt barn har många namn

● Ilam är det tamilska namnet på hela ön Ceylon myntat på ca 100-talet enligt vår tideräkning (e.v.t.). Lanka är ett ortsnamn på sanskrit och pali och hänvisar till hela ön Ceylon från omkring 400-talet e.v.t. Ledarna för landet hävdar dessutom att Lanka är *sri*, 'välsignat'. Ceylon är i sin tur en korrupt form av *sihala* på portugisiska. Tamililam är en nybildning och hänvisar till den tamilspråkliga delen av Ilam. Tamililam är dessutom ett namn på en tänkt framtida statsbildning under ledning av LTTE. Ilam är det tamilska namnet på hela ön Ceylon myntat på ca 100-talet e.v.t.

har i praktiken visat sig vara nationalistiska isolationalister främst inom den ekonomiska politiken och inom utrikespolitiken. JHU (Nationella sinhala-arvet på svenska) är en munkgrupp som försvarar vad gruppen anser vara det sinhalesiska arvet och är representerad som ett politiskt parti i parlamentet. Man efterträvar en kulturell homogenisering av landet på basis av buddhismen.

JVP och JHU har en ideologisk intressegemenskap och utgör en viktig påtryckningsgrupp på regeringen, vars ideologiska bas är författningen från 1978, som JHU och JVP också tar som stöd, särskilt avsnittet om Lanka som en (centraliserad) enhetsstat. President **Mahinda Rajapakse** har uttryckligen försvarat enhetsstaten helt författningsenligt, vilket säger något om den politiska inriktningen hos den dominerande sinhالاتalande väljarkåren, som valde honom i demokratiska val 2006.

Hirugruppen består till huvuddelen av sinhالاتalande journalister, men med en speciell kompetens. Flera av dem kan läsa, skriva och tala tamil. De har under många år samarbetat med tamiltalande och vunnit

en kännedom om dem inifrån. Det är sällsynt. De godtar att man måste arbeta för att förstå "den andre" genom att lära sig dess språk.

Översatt texter till sinhala

Hirugruppen har också bemödat sig om att översätta tamilska texter till sinhala, även känsliga texter som exempelvis delar av Veluppillai Pirapakarans tal. Hirugruppens stöd och kanal har varit fackföreningar genom vilka tidningen Hiru har spritts. Denna kanal är nu sönderslagen av fienden. Hirugruppen har också anordnat möten mellan de båda folkgrupperna, men de har störts av fienden.

Låt oss titta på några exempel på aktiviteter från Hirugruppen. När på 1990-talet privatiseringen av stora samhällssektorer tog fart organiserade fackföreningar strejker inom arbetarkåren 1996, särskilt bland elektriker bland de sinhالاتalande i söder. Regeringen tog tillfället i akt att använda strejken för att mobilisera till kamp mot LTTE genom att i sin propaganda framställa strejken som ledd av LTTE, som landsförräderi och som stöd för terroris-

Arg och hatisk buddhistmunk som attackerar Hiru-gruppen verbalt och fysiskt i samband med ett försök från hirugruppens sida att under polisbeskydd den 29 oktober 2003 vid New Town Hall i Colombo föra sinhala-talande och tamiltalande samman i en kulturell fest med dans, sång och teater. Festen fortsatte och slutfördes. Dess kritiker betecknade festen som "ponku tamil", som är LTTE:s benämning för sin egen folksamling i uppror mot överheten i Colombo, kort, för LTTE's "intifada". Det har ofta fungerat att undertrycka protester bland de sinhالاتalande genom att föra ihop dem med LTTE, men det har inte fungerat i det här fallet. Hiru lät sig inte tystas.

men. Det hjälpte effektivt att slå ner strejken. Den sinhalesiska vänstern såg på och teg, medan Hirugruppen stod på arbetarnas sida och rapporterade och ställde vänstern till ansvar för sin passivitet.

Hirugruppen gjorde 1996 en undersökning av var olika sinhalesiska och engelska media stod i konflikten genom att fokusera på deras uttalanden om konkreta händelser som anfall på civila tamiler. Det visade sig att även media som är kända som liberala faller in i den antitamilska tonen under förevändning att de kämpar mot LTTE.

Långa intervjuer med ledarna från de socialistiska partierna (**Batty Weerakoon** från LSSP, **Wickramabahu Karunaratne** från NSSP, **Vasudeva Nanayakkara** från NSSP, senare LSSP) avslöjade att deras solidaritet är begränsad till den egna etniska gruppen. Detta framkom särskilt tydligt i intervjun med JVPs ledare **Somawansa Amarasinghe** – om man nu skall räkna JVP, som blivit nationalistiskt först och främst, till (den yttersta) vänstern. (Det är irriterande att se utländska journalister kontinuerligt beteckna JVP som marxistiskt).

Hiru lyckades också att få långa intervjuer med den etnonationalistiska sinhala-fascismens huvudrepresentanter **Nalin de Silva** och **Gunadasa Amarasekara**. Alla dessa publicerade intervjuer, som nu också är översatta till tyska, är ovärderliga källor för studiet av den ideologiska konflikten på ön. De bör beaktas av alla som intresserar sig för konflikten.

Hirugruppen vände sig mot en typ av feminism som identifierar kvinnans särart som varande pacifistisk, medan mannens särart sägs vara krigisk. Måltavla blir regeringens taleskvinna **Radhika Coomaraswamy**, vars korståg mot LTTE:s kvinnliga krigare tolkas av Hiru som ett försök att kväva kvinnornas väpnade motstånd mot arméns våld och upprepade systematiska våldtäkter.

Hiru lät en feminist från den tamilska insidan komma till tals i en gripande framställning avsedd att ge en alternativ framställning till Coomaraswamys, som domi-

VÄND!

FORTS.

nerade media. För studiet av en militant feminism, som vill överskrida en traditionell genusuppdelning är dessa publicerade dokument viktiga.

Kunskap skapar motstånd

Hirugruppens stora förtjänst ligger i dess ambition att förmedla till de sinhalatalande en autentisk kännedom om det sinhalatalande folkets påstådda fiende genom att låta komma den till tals, främst i skrift i Hiru. Men i denna ambition ligger också en risk, nämligen att några sinhalatalande finner sin negativa uppfattning om tigrarna och tvåstatslösningen bestyrkt.

Det är dock en risk som Hirugruppen är medveten om och som den vill ta. Den räknar med att genom att förmedla en autentisk kännedom om tvåstatsanhängarna kunna trappa ner hatet och bygga upp en realistisk inställning till "terroristerna". Kunskapen om tigrarna i Colombo bland intellektuella och diplomater är fragmentarisk, rentav bedrövlig bland svenska diplomater, och filtrerad genom många skikt av partiska intressen.

I dag, när konfrontationen är på nivån av ett totalt krig, är Hirugruppens verksamhet begränsad till ett minimum på fältet, men i exilen har några medarbetare fått tillfälle att arbeta i lugn och ro och på djupet förbereda kunskapsförmedlingen om "den andre" för framtiden. Det motverkar dock fiendens intresse, som måste underblåsa hat och fördomar för att kunna föra det totala kriget mot seger.

Därför sprids uppfattningen att Hirugruppen är "sinhala-tigrar", alltså terrorister. När detta inte fungerar försöker man att kriminalisera dessa på annat vis. Ordkriget pågår för fullt även i exilen. Motståndaren kan inte tänka sig att sinhalatalande kan komma fram till sin övertygelse genom kunskap och att denna kunskap om de tamiltalande skapar motstånd mot sinhalafascismen. De måste därför vara korrupta nickedockor till LTTE.

Förebilden Östtimor

Hirugruppen polariserar just nu mer än förenar de sinhalatalande, men Hirugruppen föregriper vad som ända måste komma, en östtimorlösning som fredslösning. Velupillai Pirapakran har själv förslagit detta i september 2007. Varför Östtimor? Han ger inget skäl, men min förmodan är att Östtimor liksom Tamililam genomgått först en period av extern och sedan av intern kolonisering av hemlandet med en följande befrielsekamp, som fördes till seger genom ett internationellt ingripande. Hirugruppen har ännu inte hunnit ta ställning till östtimorförslaget, men det ligger i linje med dess politiska program.

Framtidsvisionen om två parallella stater på ön har nu framförts som ett krav även genom en organiserad sinhalatalande grupp och för alla sinhalatalande. Tidigare

Ingen fred i sikte efter 6 år

I januari fyller det ironiskt nog fortfarande rådande vapenvilaavtalet sex år. Sedan Sri Lankas dåvarande premiärminister, Ranil Wickremesinghe, och tigerledaren Velupillai Prabhakaran undertecknade avtalet vid frontlinjen i norr har strömmar av blod flutit i spåren av den eskalerande konflikten.

Det kan nu vara på sin plats att göra en liten summering. 4 000 människor har dödats i strider och våldsdåd de senaste 15 månaderna. Merparten av de döda är soldater. Men även många civila har kommit i skottlinjen. Tiotusentals människor har tvingats på flykt, främst i de östra delarna.

Gerillan har splittrats och försvagats längs östra kusten. Söder om staden Trincomalee ner till nationalparken Yala finns nu endast små grupper på plats.

När befälhavaren för Tigrarna i öster, **Karuna Amman**, bröt sig ur i april 2005, fick han stöd av ministrar i Colombo och skydd av armén i Batticaloa. Tigrarna kunde slå till mot utbrytarna, men splittringen och försvagningen var ett faktum.

Nu är Karuna avpolletterad och sitter i förvar i England, dit han skickades med falska id-handlingar, utfärdade av lankesiska myndigheter. Karuna har ersatts av gerillamannen **Pillayan**, som fortsätter på gruppens inslagna väg. Levnadsförhållandena i Batticaloa beskrivs som miserabla och många människor lever i fruktan för våldsverkare.

Den ideologiske ledaren för Tigrarna **Anton Balasingham** har dött (i cancer

har detta ställningstagande varit begränsat till enskilda sinhalatalande intellektuella som **Adrian Wijemanne** (avliden) och **Brian Seneviratne**, som ensamma under årtionden gått mot strömmen under stora personliga umbäranden. De är högt aktade bland de tamiltalande men är behandlade som paria bland de sinhalatalande.

Vi förstår att Hirugruppen lever farligt, eftersom de godtagit vad en majoritet av tamilerna som ett folk vid riksvalet 1977 har beslutat, nämligen att gå in för en tvåstatslösning. Eftersom en fredlig väg dit har stängts genom sjätte tillägget till författningen från 1983, som kriminaliserar verbal agitation för Tamililam i och utanför parlamentet, återstår bara den väpnade kampen. Velupillai Pirapakran har emotionellt beskrivit denna tvåstatslösning på följande sätt:

"Vad begär vi? Varför kämpar vi? Vi vill leva i fred och med heder och i självständighet från andra på vår jord, som hi-

Lankesisk polis undersöker resterna efter bombdådet i en Colomboförort den 28 november, då 18 personer dödades i två simultana bombexplosioner utförda av de tamilska tigrarna.

FOTO: DUDDHIKA WEERASINGHE/REUTERS

hösten 2006). Den politiske ledaren, **Thamilchelvan** har dödats i en flygattack (november 2007). Det var ett svar på Tigrarnas självmordsattack på flygbasen i Arunadhapura. Ett tjugotal flygplan förstördes. Striderna vid fronterna i norr har tidvis varit mycket hårda.

Internationell kritik

Sri Lankas regering kritiseras på bred front internationellt för de usla förhållandena för mänskliga rättigheter. FN vill skicka observatörer men Sri Lankas regering motsätter sig utländsk inblandning.

De kallar också upp kritiska ambassadörer till utrikesministeriet för uppstramning. Det hände, enligt Sveriges Radio,

storiskt är vår hemort, vårt hemland där vi föddes och växte upp. Vi är också människor, ett mänskligt samhälle med grundläggade mänskliga rättigheter. Vi är en särskild folkgemenskap med en särskild kultur och historia. Vi begär att vi skall erkännas som ett mänskligt samhälle med särskiljande egenskaper. Vi har rätt att själva bestämma över vårt politiska liv. På grund av denna rätt önskar vi att upprätta ett statssystem enligt vilket vi styr oss själva." [Källa: *talaivarin cintanaikal*, 73:3 (2005). Översättning från tamil av Peter Schalk].

Peter Schalk

FOTNOT: *talaivarin cintanaikal* betyder "anförarens reflektioner". Boken med detta namn utkommer under hösten 2007 på tamil och i översättning till tyska, engelska och svenska av Peter Schalk, samt till sinhala av Anonymus).

s "vapenvila"

Sveriges ambassadör i mitten av december.

Hur ser då prognosen ut inför 2008? President **Mahinda Rajapakse** vill se Prabhakaran död. Arméchefen **Sarath Fonseka** tror att styrkorna behöver till augusti på sig för att göra slut på LTTE. Prabhakaran sa i sitt årliga högtidstal under hjältehyllningarna i slutet av november att målet – staten Eelam – kommer att uppnås och att historiens dom kommer att falla tung över den singalesiska staten.

Sri Lankas regering avsätter i budgeten som klubbades i december rekordbelopp till försvaret. De bredaste folklagren, med små ekonomiska medel att röra sig med, knäar samtidigt under stigande priser på förnödenheter.

Utom räckhåll för media

Och åter igen görs de krigsdrabbade delarna utom räckhåll för medier. Värst är situationen för inhemska journalister som rapporterar om konflikten och av dessa lever tamilska journalister allra farligast.

Den enda utländska journalist som under konfliktåren 1995-2001 tog sig in i Wann, den tigerkontrollerade regionen i norr, var **Marie Colvin**. Hon förlorade synen på ena ögat efter att ha blivit beskjuten av Sri Lankas armé när hon återvände över frontlinjen.

Frågan är vem som bryr sig om Sri Lanka nu? För även om ön skulle flyta iväg och sjunka i Indiska Oceanen skulle det bara tillfälligt skapa rubriker i världsmidierna. Exemplet är drastiskt, men Sri Lanka är inte särskilt hett, åtminstone inte på nyhetsagendan. Så även om det blir ännu värre kommande år är risken uppenbar att ingen vill göra något. Ljumma protester från det internationella samfundet stoppar inga inbördeskrig, i alla fall inte detta.

Parterna i konflikten har dessutom tappat förtroende för såväl de norska medlarna som fredsobservatörgruppen. Vapenvila-avtalet har de själva skjutit i bitar.

Det ser med andra ord mörkt ut för dem som hoppas på en fredsöverenskommelse och en politisk lösning. Insatta bedömare på Sri Lanka som **Jehan Perera** har länge fruktat det värsta. En massiv offensiv norrut är att vänta under början av 2008. Följden kommer att bli mängder av döda och lemlästade och än mer sorg och lidande.

Ett hedervärdigt initiativ tas till att bilda en svensk Sri Lanka-kommitté, ett forum för människor som engagerar sig för fred i Sri Lanka. Det ska hållas inledande möten i Stockholm och Göteborg i början av 2008. Det är sådant som SYDASIEN brukar uppmärksamma.

Johan Mikaelsson

SYDASIEN öppnade dörrar

Det var i april 2002 och i den färskva vapenvilans spår öppnades möjligheter att färdas in i de tigerkontrollerade delarna av norra Sri Lanka. Jag och fotografen **Olle Melkerhed** reste in på de röda och gropiga grusvägarna för att spela in en tv-dokumentär och göra reportage för tidningar.

Vi kom lagom för att bevittna tigerledaren **Prabhakarans** presskonferens, *Pongu Tamil* i Jaffna – ett tamilskt självständighetskrav, minröjning, återuppbyggnad och människors hopp om fred. Efter två veckor i de svårt sargade norra delarna kunde vi i Colombo bevittna demonstrationer mot fredssamtal och överenskommelser med LTTE.

Det brukar i vissa lägen vara bra att kunna visa upp tidningar och klipp. Förutom egna reportage i diverse publikationer och dagstidningar hade jag tagit med ett gammalt nummer av SYDASIEN. När jag innan avresan letade igenom hyllorna där hemma efter klipp och tidningar fastnade jag för ett reportage som **Thomas Bibin** hade publicerat i nr 4/1987. Thomas hade då träffat och intervjuat Prabhakaran. Gerillaledaren, som dåför tiden var betydligt smärtare, syntes på bilderna i det unika reportaget sikta med en pistol.

På plats i Wann, stannade Olle och jag kvar i två veckor för att försöka få se och uppleva lite mer, medan de flesta andra journalister så snart som möjligt åkte tillbaka till Colombo.

Dagen efter den stora presskonferensen fick vi ett möte med **Daya Master**, en av tigrarnas kontaktpersoner i Killinochchi. Vi berättade en del om vad vi ville göra under vår vistelse i Wann och Daya Master delegerade en person som under de kommande dagarna hjälpte till med att visa vägen till barnhem, sjukhus och annat. (Vi hade också egen tid och gjorde bland annat flera resor till Jaffna.)

Jag visade Thomas Bibins intervju med Prabhakaran i SYDASIEN. Prabhakarans leende ansikte pryddes även omslaget. Självklart väcktes Daya Masters intresse. Han bläddrade, själv med ett stort leende, igenom tidningen och tittade på bilderna på tigerledaren siktandes med sin pistol.

Ett par av våra önskemål fick vi trots detta inte gehör för. Vi fick inte besöka något av tigrarnas träningsläger och vi fick inte något personligt möte med Prabhakaran. Detta trots att vi sa att ögonbindel under resan till det hemliga gömslet inte skulle vara något problem. Förfrågan om en intervju var givetvis ett långskott och vi hade inte stort hopp om att det skulle gå i mål.

Daya Master sa bara att han hade frå-

Tigerledaren Velupillai Prabhakaran, SYDASIENS omslagspojke 1987.

gat, men att det inte gick att ordna. Prabhakaran hänvisade till det som

hade sagts på presskonferensen.

Min SYDASIEN från 1987 såg jag sedan inte röken av. Jag frågade Daya Master men han sa generat att han inte visste var tidningen var. Den lär ha hamnat i händerna på tigerledaren själv. (Så kära SYDASIEN, det finns en lucka i min tidningssamling.)

Just Thomas intervju är nog unik. Jag har i alla fall inte sett något liknande. Även om jag inte har kvar tidningen kommer jag ihåg essensen: "Prabhakaran fick det krig han önskade sig." Och 20 år senare pågår "del fyra" i det kriget.

När andra inte har brytt sig har SYDASIEN aldrig övergivit "sina länder". Det har alltid från tidningen funnits engagemang för och kunskap om vad som händer i södra Asiens länder. När det gällde mitt intresse för Sri Lanka var SYDASIEN en viktig kunskapskälla. Det som journalisten Thomas Bibin och **Peter Schalk**, professor i religionshistoria vid Uppsala universitet, tog upp i sina artiklar var sådant som dagstidningar och andra medier inte skrev om.

Mitt intresse för Sydasiens föddes dock långt innan jag blev medarbetare för tidningen. Mitt första bidrag var ett långt reportage efter en resa i juli 1997 (även den gången tillsammans med Olle Melkerhed).

Och SYDASIEN har tagit flera strider. Sri Lankas myndigheter har inte sett med gillande på journalister som vill besöka krigsdrabbade delar, än mindre tigerkontrollerade delar. Den som rapporterar om och från de delar av ön som utsatts för årtionden av lidande ifrågasätts och miss-tänkliggörs.

Redaktionen för SYDASIEN blir nu en annan. Min förhoppning att SYDASIEN kan fortsätta att vara en kunskapskälla som inte sviker.

Lars Eklund och **Katarina Sandström Blyme** har gjort ett fantastiskt arbete under många år. Tyvärr har upplagan de senaste åren sjunkit i samma takt som informationsflödet på internet har ökat.

Nu återstår bara att tacka Lars och Katarina innerligt och önska den nya redaktionen lycka till!

Johan Mikaelsson

Maldiviska reformer dröjer

För nästan tre år sedan kungjorde president Gayoom sin "reformens vägkarta", ett dokument som kunde ha blivit det stora fördraget för ett nytt, demokratiskt Maldiverna. Bland annat innehöll "reformens vägkarta" ett fristående rättsväsende, beskyddande av de mänskliga rättigheterna och en ratificering av en ny konstitution som skulle gälla från juni i år. Det blev dock inte så, skriver Amani Naseem.

När nu 2007 tagit slut kan det konstateras att ingen meningsfull reform kunnat åstadkommas på Maldiverna under året. Dessutom anklagar oppositionen, inte helt oväntat, president **Maumoon Abdul Gayoom** för att vara oärlig i sina försök att skrida till verket.

Den grupp som utsetts till att ägna sig åt reformen, *The Constitutional Assembly* (konstitutionssamlingen), försattes därmed i dödläge och kom inte ens i närheten av att ratificera en ny konstitution.

Alla partisamtal om att ta fram en ny konstitution började i början av 2007, men kollapsade ganska omgående. Medan regeringen lägger skulden för detta på oppositionen så hävdar oppositionen att det är president Gayooms fel. I och med att Gayoom och hans partikollegor innehar majoritet i konstitutionssamlingen är det hans parti som förhindrar en formulering av en ny konstitution, menar oppositionen.

Ministrars avhopp

Regeringen har dessutom skakats av att flera ministrar med nyckelroller i konstitutionssamlingen avgått. I april avgick president Gayooms yngre halvbröder som utbildningsminister och i augusti lämnade tre andra nyckelfigurer sina ministerposter i kabinettet. Justitieministern och chefen över statsåklagarna avgick samtidigt och anklagade president Gayoom för att förhålla reformprocessen.

Chefen över statsåklagarna förklarade sin avgång på följande sätt:

– Jag har avgått på grund av reformagendan, vilket är av samma anledning som jag klev på mitt uppdrag. Agendan har misslyckats och därför känns det omöjligt för mig att vara kvar i kabinettet.

Justitieminister riktade stark kritik mot president Gayoom personligen.

– Jag kom till regeringen för att tjäna hela landet, inte bara en person, sa han efter avgången.

Några veckor senare avgick också den

dynamiske utrikesministern, Dr **Ahmed Shaheed**, som inför omvärlden försvarat Gayooms regim. Även denna avgång skylldes på den förhållade reformeringsprocessen.

Att så många av nyckelpersonerna kring reformeringsprocessen hoppade av sina uppdrag är ett stort nederlag för regeringen.

Ett nederlag som nästintill förutsåddes när FN:s **Leandro Despouy** i en rapport uppmanade regeringen att godkänna att rättsväsendet skulle få arbeta fristående och självständigt.

I rapporten fann Despouy att "regeringen fullföljer inte dess fundamentala roll för att tillgodose rättsväsendet dess fristående och skyddandet av de mänskliga rättigheterna".

Den beskriver ett rättsväsende som "avstår från att döma emot regeringen", en poliskår som "håller människor häktade så länge man har lust" och menar att maldiviska medborgare rutinmässigt förnekas de mänskliga rättigheter som deras regering, enligt FN, skrivit under på.

Vidare står det i rapporten att "polisbrutaliteten är ett stort hinder för att en reformerad konstitution ska bli framgångsrik" och "för närvarande är domarkåren på Maldiverna under presidentens kontroll och därmed saknar förmågan att arbeta fristående

Människorättskränkningar

Avsaknaden av grundläggande mänskliga rättigheter kombinerat med polisens brutalitet fortsätter att vara det huvudsakliga problemet på Maldiverna.

Enligt en rapport skriven av den brittiske poliskommissarien **John Bisset Robertson** – som under 30 år arbetat inom polisen – är den så kallade *Special Operations Department* (SOD), eller *Star Force*, en öppet halvmilitant organisation och en "macho-elit" där de flesta medlemmarna saknar den grundläggande polisutbildningen.

Att John Bisset Robertsons rapport läckte ut till allmänheten blev en rejäl pinsamhet för den maldiviska regeringen.

Ännu mer pinsamt blev det när Maldives Human Rights Commission publicerade en kritisk rapport angående polisens agerande vid en demonstration i Kibidhoo- och Ihavandhoo-atollerna tidigare i år.

Organisationen fann att polisen använt sig av knogjärn mot demonstranter och att kvinnor och barn hade blivit lidande både genom psykiska övergrepp och "psykologiska effekter".

Polisen ska, enligt rapporten, ha gjort allt avsiktligt och efterlyst att uppvigarna skulle identifieras och ställas inför rätta.

Landet skakades i april 2007 när

Hussein Salah, en känd man inom byggbranschen som arresterades för narkotikabrott, bara sex dagar efter gripandet hittades flytande i Males hamn i närheten av häktet han hölls fängslad – död.

Polisen hävdade att inga synliga skador syntes på Salah, medan folk som sett kroppen hävdar motsatsen. Senare konstaterades det att Salah dött till följd av en druckning, men det gick inte att utesluta att han dränkts med våld.

Vidare har omvärlden fortsatt att kritisera bristen av yttrandefrihet i landet. Chefredaktören för tidningens första fristående tidning, *Minivan Daily*, står just nu åtalad för att inte ha lytt "order" och riskerar upp emot 18 månaders fängelse.

Trots bristen på press- och yttrandefrihet i landet hölls World Press Freedom Day-konferensen på Maldiverna i maj i år. Där vidhöll både president Gayoom och informationsministern **Mohamed Nasheed** att det råder "total press- och yttrandefrihet på Maldiverna".

Under tiden stod en grupp kvinnliga demonstranter utanför konferensbyggnaden och protesterade mot just bristen på yttrandefrihet i landet. Polis konfiskerade snabbt deras plakat och banderoller.

Flertalet andra journalister har blivit arresterade och fängslade under året och varje gång har internationella organisationer visat sitt missnöje. Amnesty International var kritiska mot regeringen i sin rapport över 2007.

"De har försökt förhindra att regeringskritiska texter ska publiceras. De journalister som inte lytt har trakasserats, häktats eller åtalade för brottsliga överträdelser", skriver Amnesty International i sin rapport.

Växande sociala problem

Det växande missbruket av droger bland den maldiviska befolkningen kvarstår som ett av landets största problem. Maldiverna fortsätter att vara ett av de länder i världen som har flest heroinberoende missbrukare.

Regeringens rehabiliteringsprogram visar sig vara en enda stor röra. Kanske på grund av det faktum att missbrukarna fängslas innan de hinner genomgå en rehabilitering.

Bland det totala antalet fängslade människor på Maldiverna uppges cirka 80 procent vara narkotikabrottslingar.

I en FN-rapport kritiseras behandlingen av missbrukarna med att "kriminaliseringen av missbruket har visat sig verkningslös". Vidare konstateras att förhållandena för internerna i de maldiviska fängelserna inte är bra och att en stor del av de yngre narkotikamissbrukarna fortsätter med detta även bakom lås och bom utan att få en chans till rehabilitering.

Säkerhetsstyrkor patrullerar hamnen i huvudstaden Male som en del av den förstärkta säkerheten efter bombdåden i Sultan Park.

FOTO: LARUWAN WANNIARACHCHI/AFP

Bland andra sociala problem finns det ökade våldet mot kvinnor och barn. Enligt en undersökning gjord av barn- och familje-departementet utsätts en av tre maldiviska kvinnor för någon form av fysiskt eller sexuellt övergrepp åtminstone en gång under tiden de är 15 till 49 år.

En av åtta kvinnor har också utsatts för någon form av sexuella övergrepp när de var yngre än 15 år.

Att siffrorna är så höga kan ha att göra med det faktum att regeringen är extremt skonsam mot sexualförbrytarna. Ett exempel är när fyra män gruppvåldtog en ung flicka tidigare i år. Männen straff blev minst sagt lindrigt – de tvingades bosätta sig på en annan ö...

Landets jämställdhetsminister vägrade dessutom att döma ut männens domar och angav att allt skedde ”inom normerna som andra länder har”.

Positiv utveckling trots allt

Under 2007 har man kunnat beskåda ett Maldiverna i konstant turbulens. Men även en rad positiva steg i utvecklingen har skett. Maldiverna har bland annat utsett sin första kvinnliga domare.

En statsanställd person har också fått rätt i ett mål mot regeringen angående ett felaktigt avskedande.

Vidare har **Mariya Ahmed Didi**, en oppositionsledamot, blivit utsedd av USA:s utrikesminister **Condoleeza Rice** till priset ”Internationell kvinna med mod”.

Mariya Ahmed Didi var en av tio kvinnor från världen över som valdes av USA:s utrikesdepartement för att ha ”hjälpt sitt land utvecklas på ett fredligt sätt”.

Den 18 augusti höll dessutom landet en folkomröstning gällande vad för regeringssammansättning som landet ska ha.

Påståenden och beskyllningar om valfusk började höras direkt när det stod klart att 62 procent av rösterna föll på ett presidentsystem (som också förespråkades av Gayoom-regimen), medan oppositionens förslag att ha ett rent parlamentariskt system röstades ner.

Valfusk under utredning

Konkreta bevis som pekade på att valresultatet var manipulerat utgjordes bland annat av det faktum att flera hundra av de som röstat i själva verket varit döda i flera års tid. Dessutom inkom fler röster än de på förhand beställda antalet röstsedlar.

Fortfarande är ärendet inte utrett. Kommittén, sammansatt av landets konstitutionsgrupp med uppdraget att granska folkomröstningen, är fortfarande oense i frågan om valutgången.

På senare tid har det också förekommit en rad händelser där religiösa grupper varit inblandade. De flesta har tillhört regeringsfientliga fundamentalistiska islamiska grupperingar.

En hemmagjord sprängladdning utlöstes vid entrén till Sultan Park i centrala Male och skadade lokalbefolkning så väl som turister.

Bland andra händelser finns våldsamma sammandrabbningar mellan polis och bybor gällande en stängning av en moské på grund av olika uppfattningar när det gäller hur religionen ska utövas

Samtliga politiska partier håller på att fokusera på att slutföra en ny konstitution

inför kommande presidentval som ska hållas under 2008.

Ett av partierna, The Maldivian Democratic Party, har påbörjat samtal med The Adhaalath Party och lokala frivilligorganisationer för att se om det finns någon möjlighet att få till en alliansregering. De är övertygade om att det är omöjligt att hålla ett fritt och rättvist val med rådande regim vid makten.

Gayoom ovillig avgå

Maldiverna har under 2007 tagit vissa steg framåt i processen att instifta demokrati i landet, men stegen är små och näst intill obetydliga. Ett av de största hindren förfaller sig vara oviljan hos president Gayoom att ge upp makt för att tillåta landet att skötas på ett mer demokratiskt sätt. Han har tillkännagett sin önskan att sitta ännu en mandatperiod vid makten, sitt sjunde i ordningen i så fall, mitt under ett skede där kritikerna menar att han vill vara president hela livet ut.

Under tiden fortsätter brotten mot de mänskliga rättigheterna och polisens brutalitet i landet under daglig basis.

Som den före detta justitieministern **Mohamed Jameel** uttryckte det:

”Rättvisan tjänas inte i det här landet. Systemet är till för att skydda rättigheterna för ett fåtal människor”.

Allt eftersom månaderna har passerat så känns det, för de ”vanliga” människorna på Maldiverna, som att president Gayooms ”reformens vägkarta” är bortom allt tvivel – död och begravnen.

Amani Naseem

Översättning: John Senewiratne

Demokrati i en fattig nation:

Vilken väg ska Bangladesh gå?

Bangladesh styrs i dag av en civil regering men med hjälp av undantagslagar. Skälet till att demokratin sattes åt sidan är uppenbar. De politiska partierna kunde inte enas om hur parlamentsvalet skulle gå till, det val som skulle hållits i februari 2007.

Landet hotades av kaos med oroligheter, demonstrationer, generalstrejker och med den fullt tänkbara möjligheten att oppositionen skulle komma att bojkotta valet. I stället bestämde sig vissa inflytelserika grupper (i bangladeshiska media benämnda "certain quarters") att i januari ta över makten för ett tag.

Ny regeringschef blev **Fakhruddin Ahmed**, ekonom och administratör som arbetat många år för Världsbanken. Bakom honom stod militärmakten under ledning av general **Moeen U Ahmed**, och dessutom stöddes maktövertagandet möjligtvis av de flesta människor i landet men framför allt av medelklassen, pressen, den omfattande NGO-sektorn och de utländska diplomaterna stationerade i Dhaka.

På många sätt påminde Fakhrudin-regeringens nya agenda om en medelklassens "våta dröm", med reformer av det politiska systemet, ett reformerat valsysteem, ett stopp för korruptionen, organiserande av fria och rättvisa val och en allmän "upprensning" av landet.

Lyckats med målsättningen

Nu, nästan ett år senare, står det klart att regeringen faktiskt lyckats med många av de målsättningar man satt upp. Nationella statliga institutioner har omvandlats, omorganiserats och förbättrats. Kommissionen mot korruption har fått en oberoende ställning gentemot myndigheterna, rättssystemet har också tillförsäkrats samma självständiga roll liksom valkommissionen. Allt detta har gjorts för att försäkra sig om att dessa statliga institutioner ska fungera som man kan förvänta sig av dem, fria från politiska påtryckningar.

Regeringen har också utnyttjat sig av samordnade aktioner mellan polisen och den speciella insatsstyrkan *Rapid Action Battalion* (RAP) för att komma åt ett stort antal korrupta politiker, byråkrater och affärsmän.

Totalt har inte mindre än 400 000 personer arresterats sedan januari 2007. Siffran är dock inte riktigt lika uppseendeväckande som det låter, med tanke på att kriminella arresteras hela tiden och att Bangladesh faktiskt har 140 miljoner invånare.

Men ändå är antalet gripna högre än vanligt till följd av de många lokalpolitiker, affärsmän och byråkrater som arresterats utöver vanliga kriminella.

Färre till antalet men politiskt desto betydelsefullare är en serie av gripanden av högt uppsatta personer – tidigare ministrar, parlamentsledamöter, prominenta affärsmän och statstjänstemän – som arresterats och åtalats för korruption. Till och med landets två före detta premiärministrar **Sheikh Hasina Wajed** (landets ledare 1996-2001) och **Khaleda Zia** (1991-1996 och återigen 2001-2006) har arresterats jämte medlemmar av deras familjer – mest anmärkningsvärt den förra regeringens starke man **Tarique Rahman**, Khaleda Zias son och tronarvinge. De har alla åtalats för korruptionsbrott och till mångas belåtenhet har uppgifterna om deras förmögenhet gjorts offentlig.

Lyxbilar lämnade längs vägen

Samtliga förefaller ha haft finansiella tillgångar i form av kontanter till miljonbelopp förutom företag, fastigheter och smycken. När arresteringsvägen var som mest intensiv, i februari och mars, rapporterade tidningarna om övergivna lyxbilar längs landsvägarna. Eftersom ägarna inte kunde redovisa för hur de fått pengar till att köpa dessa bilar eller förklara hur de lyckats undgå att betala importtullar föredrog de att göra sig med av med bilen hellre än att riskera åtal.

Regeringen styr med undantagslagar och därmed råder det ett förbud mot aktivitet från de vanliga politiska partiernas sida. Men det finns en fri press, ofta kritisk till regeringens agerande, och de privata TV-kanalerna har tillåtits operera som vanligt med sina täta nyhetssändningar. Medborgerliga fri- och rättigheter respekteras fortfarande, i huvudsak. Med andra ord, regeringen gjorde alla de rätta sakerna och dess anseende tycktes vara utomordentligt i stora delar av befolkningen och bland de utländska diplomaterna i Dhaka.

Men någonstans längs vägen började saker och ting gå snett, och åtminstone bland kritiska observatörer råder i dag konsensus om att regeringen håller på att tappa greppet om situationen. Enligt en av mina journalistvänner är regeringen i dag bekymrad över sin "exit-strategi".

Två anmärkningsvärda händelseförlopp har avslöjat regeringens sårbarhet, och en studie av det bangladeshiska samhällets grundläggande struktur väcker också frå-

gor kring möjligheten till framgång för de omfattande reformer som regeringen satt i gång.

Den första händelseförloppet ägde rum i augusti 2007 och började som en obetydlig incident under en fotbollsmatch mellan två lag från Dhakas universitet. Matchen ägde rum på en militär arena och några studenter i publiken hamnade i gräl med soldater som var närvarande. Det hela ebbade snabbt ut där på platsen men rykten kom snabbt i omlopp och senare samma dag bröt protester ut bland studenter inne på universitetsområdet.

Protesterna kom i synnerhet att riktas emot den kontrollstation som de väpnade styrkorna har inne på campus, men det var uppenbart att studenternas vrede riktade sig mot militären rent allmänt och i dess förlängning också regeringen.

Studentprotester urartade

Protesterna bemöttes med full kraft, och det hela eskalerade till våldsamma sammandrabbningar med såväl skjutvapen, misshandel och tårgas. Det fick till följd att protesterna spred sig till andra universitet och högskolor. På tredje dagen anslöt sig så människor utifrån i stora skaror till studenternas demonstrationer och gatustrider.

Regeringen svarade med att införa utgångsförbud och hela Dhaka lamslogs i nästan två dygn. Universitetet förblev stängda ändra fram till november. Att fattiga människor deltog i stort antal kom som en överraskning för regeringen. Det gav åtminstone en antydning om att stödet för re-

Awami Leagues partiledare Sheikh Hasina i domstolsförhandling i Dhaka den 16 juli.

FOTO: ABU TAHER KHOKHON/AP

åtgärder mot korruption tvekar nu folk med pengar att investera i importrörelser eller affärsverksamheter. Man är rädda för att regeringen ska fråga om varifrån de fått sina pengar. Och mycket av kapitalet som är i omlopp har verkligen ett tvivelaktigt ursprung. På ett sätt kan man hävda att korruptionen varit bra för ekonomin.

En annan förklaring är att affärsmännen tvekar att investera nu eftersom den politiska situationen för framtiden är osäker. Kommer det att ske en fredlig övergång till demokratiskt styre? Så länge de flesta ännu undrar över regeringens förmåga – inte dess avsikter – att genomföra fredliga val nästa år sitter de hellre på sina pengar än låter investera dem. Under tiden stiger priserna.

Det andra händelseförloppet utgjorde en konsekvens av regeringens försök att driva ett ”minus två”-spår, att tillåta de politiska partierna att komma tillbaka men utan sina gamla ledare. Såväl Khaleda Zia som Sheikh Hasina stod i spetsen för korrupta regeringar och ledde samtidigt landets två dominerande politiska partier, Bangladesh Nationalist Party (BNP) respektive Awami League. Många betraktar dessa två f d premiärministrar såsom varande huvudskurkarna, de hade kommandot över landets tilltagande korruption och politiska förfall.

Strategi att splittra BNP

Karaktäristiskt för situationen är att dessa två kvinnor inte talar med varandra, och inte har gjort så under många år. Deras personliga fiendskap omsätts i politisk konflikt för landet, vilket för många förkroppsligar landets politiska förfall. Att avlägsna dem betraktades därför som en viktig förutsättning för att skapa de rätta förhållandena för ett nytt politiskt klimat. Av skilda orsaker var det dock inte möjligt att landsförvisa dem. I stället tvingades regeringen väcka åtal mot dem för korruptionsbrott. Samtidigt klagade regeringen att de politiska partierna måste ombildas för att få bli registrerade och ställa upp i valet.

Ett av partierna, BNP, kom att splittras i två grupper, en reformvänlig och en bestående av motståndare till reformer – de senare stödda av arresterade partiledaren Khaleda Zia. Valkommissionen bjöd in reformfraktionen till samtal, gav den rätten att disponera partiets kontor och erbjöd al-lehanda assistens. Ett viktigt steg blev sedan ett möte med partiets ständiga utskott, som valde reformister till att bli ”tillförordnade” partiledare.

Men många medlemmar av det ständiga utskottet hade motvilligt blivit ”eskorterade” till mötet av företrädare för militären. Ledaren för den reformfientliga fraktionen mottog förtäckta dödshot och hans son arresterades samma dag för ett två år gam-

BNP:s partiledare Khaleda Zia på väg till domstolen efter att hon arresterats den 3 september.

FOTO: FARJANA KHAN GODHULY/AFP

malt brott. Detta och mycket annat visade tydligt att regeringen blandade sig i interna partiangägenheter och manipulerade skenden för att passa sina egna syften.

Som en del påpekat är detta inte demokrati. Manipulerandet blev så uppenbart att hovrätten (High Court), som regeringen nyligen gjort oberoende, förkunnade att reformistgruppen var olaglig. Vad som händer härnäst i fallet är inte klart men båda de politiska partierna och båda fraktioner inom det splittrade partiet har nu deklarerat att man inte tänker ställa upp i nästa års val utan sina främsta ledare. Och utan dessa två partiers deltagande kan man självklart inte hävda att valet blir trovärdigt.

Så situationen förblir i grunden status quo. De politiska partierna så som de var kommer fortfarande att vara med. Regeringens dilemma gäller därför strategin för hur man ska göra sin sorti. Vad händer efter parlamentsvalet, som regeringen lovat att man ska hålla, om ett av de två dominerande partierna vinner och en av de två damerna blir premiärminister? Vad kommer denna nya regerings inställning till den föregående undantagsregeringen att bli? Hämnlysten? Och kommer den nya regeringen att acceptera de reformer som genomförts eller vrida klockan tillbaka? Kommer den att låta åtala medlemmar av undantagsregeringen?

Den närmaste framtiden för Bangladesh syntes så ljus och lätt att profetera om för sex månader sedan. Så är inte längre fallet.

Arild Engelsen Ruud

Översättning: Lars Eklund

geringen inte längre var enstämmigt.

I synnerhet en åtgärd hade slagit rejält snett. Det gällde regeringens satsning på att ”rensa upp landet”, med vilket avsågs att få bort stora mängder gatuförsäljare, olovliga marknader och fula butiksskjul från städernas parker och trottoarer. Men även om dessa kan ha varit fula och ofta farliga byggnader, och de i många fall tillkommit i samförstånd med korrupta politiker, så gav de levebröd åt dessa fattiga människor och ännu fler var beroende av att verksamheterna fungerade. Att ödelägga olagligt uppförda byggnader är ett trubbigt vapen och visar tydligt att enkla lösningar aldrig fungerar.

Fastän regeringen nu övergett denna sin satsning på att rensa upp landet har dess popularitet bland de fattiga inte ökat. Tvärtom har ett missnöje snabbt börjat sprida sig även bland den lägre medelklassen. Marknadspriserna stiger, särskilt på basmatvaror som ris, matolja och lök. Regeringen har ignorerat det faktum att alla regeringar i södra Asien är sårbara för priset på lök (för några år sedan hamnade exempelvis regeringen i Indien i en kris på grund av höga lökpriser).

Affärsmän tvekar att investera

Därtill kommer att ekonomin drabbats av lågkonjunktur, den värst på många år. Utländska direktinvesteringar har minskat, liksom importen av maskindelar samt industriella investeringar. Skälet till dessa problem är enkelt, berättar min vän affärsmannen för mig. Till följd av regeringens

Hungriga och frusna men på väg

Himalayas pilgrimer går mot väntade mirakel

Pilgrimsfärder är en påtaglig del av Sydasiens religiösa traditioner. Anders Nordin gjorde 2003 ett religionsantropologiskt fältarbete vid pilgrimsmål i nepalesiska och tibetanska Himalaya. Här mötte han bland annat Surendra och hans bröder.

Tre bröder ur familjen **Bahadur Shahi** har lämnat sin hemby nära distriktstaden Jajarkoth i det av inbördeskrig drabbade västra Nepal. Bröderna är utmärklade och har röda eller svarta tygstycken virade runt huvudet likt turbaner som skydd mot Muktinaths bergs- och höstkyla.

En av dem är **Surendra**, 35 år. Han berättar att han inte kunnat göra någon pilgrimsfärd på länge. Under lång tid har människor hindrats från att utöva sina religiösa plikter enligt den hinduiska *dharma*-läran. Lokal maoistisk milis som kontrollerar deras distrikt har omöjliggjort pilgrimsfärder. Milis och partikadrer förbjuder pilgrimer att färdas till pilgrimsmålen och de som trotsar förbuden utsätts för repressalier.

Surendra berättar om bestraffningar där bybors hus tömms på föremål med religiösa funktioner som ansågs stå i vägen för den maoistiska befrielsekampen. Religionen uppfattas av maoisterna som ett förtryckande element. Den gör nepaleserna blinda för fattigdomen i det orättvisa kastsamhället företrädd av en rik kung och jordägande högkaster.

Bröderna beskriver hur hemvändande pilgrimer konfronterats av maoister som tvingade pilgrimerna att slänga heligt vatten, *jal* och andra materialiserade välsignelser, *prasad* man burit med sig från pilgrimsmål i

Indien och Nepal. Samtidigt förväntar sig anhöriga och vänner i byn att bröderna skall smuggla med sig Muktinaths vatten, Muktinath-*jal* som gåva från färden.

Brödernas situation är därför problematisk. Surendra medger att återkomsten från Muktinath kommer att leda till förföljelse, förhör och trakasserier för brödernas del. Men de tar risken att bära med sig vatten till sig själva och som gåva till vänner i byn.

Liksom andra fattiga bergsbor har bröderna nöta smala och åtsittande blåsvarta byxplagg, utslitna plastsandaler eller gröna indiska gummiskor. De luktar av sött mjölkbaserat te, svag svett, unka skor och billiga cigaretter. Bröderna värmer sig i bergskylan med blåsvarta kavajliknande jackor och halsdukar. De har tagit sig till Muktinath för monsunfestivalen som pågår i samband med *Janai Purnima* under den nepalesiska månaden *Srawan* (augusti-september).

Går 14 timmar om dagen

Surendra berättar att de är bönder och präster, *pujaris* ur en brahmankast som vandrat under tre dagar från Jajarkoth till Surketh. Vid Surketh hittade de en buss som under två dagar tog dem till orten Beni vid foten av Annapurnas och Daulagiris massiv. Från Beni vandrade de upp till Muktinath under tre långa dagar trots att jordskred spolat bort stigar. Normalt tar vandrigen upp emot fem dagar men bröderna har vandrat omkring fjorton timmar om dagen.

De kallar färden till Muktinath för en *tirtha yatra* och berättar att dessa färder bör utföras för att man skall leva i enlighet med traditionen *hindu dharma*.

Jag säger att vi träffat många pilgrimer som kallar färden och det man gör för en *darshan yatra*. Surendra anser att en *darshan yatra* kan ses som en frivillig resa medan en *tirtha yatra* är obligatorisk enligt traditionen.

Vägen till pilgrimsorten Muktinath går framför Nilgiri i Annapurnamassivet i Nepal.

Bröderna berättar att de följer Mahadev (Shiva) och Vishnu. Efter en stunds samtal framgår att brödernas pilgrimsfärd till Muktinath inte företas så mycket för egen skull som för en decimeterhög bronsstatyett som är deras familje- och bygud, Deva Deurali.

Surendra visar den smala statyetten som är inlindad i en tygbit. Liksom många andra hinduer i hemtrakten tar bröderna med sin Deva Deurali från bytemplet på pilgrimsfärd till andra pilgrimsmål. Syftet med brödernas färd är att låta bytemplets statyett göra en pilgrimsresa för att den skall få en anblick av Muktinaths Vishnustaty.

Statyetten genomgår dessutom ett heligt bad, *snan* i Muktinaths bassänger av bergsvatten. Likt andra pilgrimer bär bröderna Muktinaths vatten som tappas i plastflaskor och sedan delas ut bland anhöriga i hembyn.

Bröderna brukar färdas till Muktinath i Mustang men man tar sig också till ett tempel i Mugodistriket norr om Jajarkoth nära den tibetanska gränsen. Hembyn bistår inte med medel till brödernas färd utan de bekostar resan själva. Svårigheterna med att lämna jordbruket och den ekonomiska situationen begränsar möjligheten att lämna hemtrakterna och ta statyetten på pilgrimsresa.

Statyetten ska på fler färder

Enligt Surendra är det första gången deras Deva Deurali kommer till Muktinath för darshan och *snan*, men statyetten skall i framtiden få färdas till pilgrimsmålet Badrinath i indiska Himalaya.

Innan statyn tas på pilgrimsresa genomgår den en förberedande rening i hembyn och badas för första gången. Surendra anser att Vishnustatyn i Muktinath inte är en mänsklig artefakt utan något som mirakulöst uppstått

Nepalesisk pilgrim från bergsregionen Dolpo har fört med sig en statyett för välsignelse vid Muktinath.

FORTS.

av sig själv. Färden till och kontakten med Muktinath kommer därför att ge goda och lyckobringande konsekvenser, *phaldaya* för bröderna och deras by.

Genom brödernas pilgrimsfärd får man också ökad respekt från de anhöriga och andliga meriter, *punya*.

Bröderna säger att det är viktigt att färdas, eftersom detta ger särskild kunskap genom kroppslig smärta och vedermöda, *dukha*.

– Lycka, *santusti*, måste innehålla dukha för man kan bara uppleva lycka efter att

Indiska pilgrimer från Kashmir har färdats till Muktinath för att utföra förfädersritualen *shraddha*.

ha genomgått vedermödor, säger Surendra.

Pilgrimsfärden till Muktinath har inneburit vedermödor och satt bröderna på prov. De plågas av hunger efter att levt på svältransoner av torkade risflingor som man äter torra direkt ur en plastpåse.

Det är riskabelt att bära med sig denna stapelproviant, eftersom torrmat kan beslagtas av militärpolis och av arméns posteringar. Armén befärrar att nepaleser som bär torrmat då de färdas på bergsstigar blir ett lätt byte för den maoistiska gerillan som behöver mat och understöd.

– Pilgrimsresans vedermödor och ansträngningar kan ge också oss lycka, säger Surendra, men slår samtidigt fast att en tirtha yatra görs av plikt utifrån hindhu dharma och sedan kan Gud ge lycka för hela livet om det är så.

Men detta spelar inte så stor roll, hävdar Surendra, för han kände lycka redan innan färden till Muktinath.

Jag frågar om resan kan bidra till att överenskomma mellan regeringsarmén och maoistgerillan efterlevs. ”Sådana saker gör man inte färder för även om vi ber för det”, säger Surendra och berättar att han aldrig hört om pilgrimer som gör färder av sådana skäl. Färre människor gör pilgrimsresor nu för tiden, anser Surendra, och lägger skulden på den maoistiska kontrollen.

Berättelsen om Surendra och bröderna har likheter och olikheter med alla de andra pilgrimer som intervjuades under mitt fältarbete. Hinduiska pilgrimsfärder, tirtha yatra, är del i en populär och omfattande tradition av resor till heliga platser i Sydasien. I fältarbetets rutiner ingick att träffa pilgrimer vid särskilda gästhus *dharma-shala* eller delta i pilgrimsfärder som de till Mount Kailash och Manasarovar i Tibet.

Av de 500 informanter som intervjuades var fördelningen jämn mellan nepalesiska och indiska pilgrimer. Indiska pilgrimer kommer från de flesta delstater. I forskningsarbetet ingick en undersökning av kognitiva principer i pilgrimers motiv och förståelse av pilgrimsfärder. Dessa principer verkar vara avgörande i attraktionen som pilgrims mål utövar.

Att vissa idéer och praktiker får stor kulturell spridning och kontinuitet kan exempelvis bero på att de är appellerande, intuitivt onaturliga och gynnade för minnet.

Uråldriga platser

Centralt är den roll gudomliga aktörer antas spela. Idéer om Shiva, Vishnu, Baghawan eller någon annan bland de my-

riader gestalter, som pilgrimer bekänner sig till, genomsyrade färderna. Pilgrimsmål uppfattas alltid som speciella i något avseende. Platserna anses särskilt uråldriga eller traditionella. De beskrivs som ”herrens” eller Baghawans plats eller som platser där Shiva eller Vishnu finns mer.

Detta hindrar inte att pilgrimer kan vara osäkra på exakt vilken gudomlig gestalt som finns vid målet även om man förutsätter att någon finns där. ”Jag färdas för att ta reda på vem som är vid Muktinath”, som en nepales uttrycker det.

Pilgrimsmål är platser som förknippas

Varje år omkommer pilgrimer av höjdsjuka på rutten till Manasarovar

Vid sjön Manasarovars stränder genomför pilgrimerna en darshan.

med mirakulösa händelser som hänt eller kan inträffa. Det förekommer olika legender om målens uppkomst. En staty påstås ha flugit och rotat sig vid målet. Vishnu eller Shiva har tagit form som fossil, en ört, ett berg eller en staty. Tempel eller statyer har självuppstått vid målet. Pilgrimer anser vidare att målet är platser där mirakel fortfarande inträffar och det berättas om platser med talande stengrisar, statyer som svettades heligt vatten, eld som brinner på vatten, m m.

Även triviala mirakel

Mirakel förekommer också i trivialare form genom att de flesta omständigheter vid målet, som bra väder, vackra scenerier, oväntade möten anses ha gudomlig orsak.

Mirakel visar sig också i de effekter och konsekvenser som en pilgrimsfärd har. Likt katolska pilgrimsfärder kan en resa till pilgrimsålet mirakulöst bota sjukdom

och olika krämpor. Färder anses mirakulöst uppfylla olika önskningar eller leda till fantastiska gynnsamheter, *phaldaya*. Inte att förvånas över är pilgrimers motiv till färden relaterade och realiserade genom mirakel. Det finns många olika motiv och skäl till att färdas. Sällan handlar det om turism eller att få social status utan ofta om religiösa meriter och rening eller botgöring.

Många lovar att göra en pilgrimsfärd i fall man får ett jobb, blir rik, blir gift, får barn, botas från sjukdom eller liknande. Sällan genomför pilgrimer en färd för direkt mirakulös bot mot någon sjukdom. Snarare lovar en pilgrim att genomföra en färd om man mirakulöst botas.

Pilgrimsfärder till Muktinath, Pasupatinath och Mount Kailash och Manasarovar vittnar om betydelsen av vedermödor och offertänkande. Allt från alldagliga bussköer, tidiga tempelbesök, utebliven frukost till självvalda besvärigheter som askes,

fasta, tystnad, barfotagång, extremt långa dagsmarscher, betraktas som religiöst meriterande handlingar under färden. ”Ju mer ansträngning och plåga desto bättre”, som pilgrimer ofta uttryckte det.

Vedermödorna kan också bestå i att ge allmosor eller att besöka extremt många pilgrimsål. Samtidigt kan vissa pilgrimer vara skeptiska till vedermödornas meriter, och hävda att om vedermödor och ansträngning är poängen då kan man lika gärna vara hemma och utföra hårt kroppsarbete. Många pilgrimer anser att direkta faror kan ge meriter. Höghöjdsfaran sätter en speciell prägel på pilgrimsresorna till tibetanska Mount Kailash och Manasarovar.

Vilodagar har införts

Dessa färder innebär snabba stigningar upp till 4000-5000 meter för pilgrimerna. De

VÄND!

FORTS.

senaste åren har de pilgrimsagentur som opererar på området börjat införa viss skyddsutrustning, medicin och vilodagar för pilgrimer. Likväl omkommer pilgrimer årligen av höghöjdsjuka på denna rutt.

Mycket tyder på att fem till tio pilgrimer omkommer årligen. Till detta hör en återkommande religiös fatalism som gör vissa pilgrimer ointresserade av försiktighet. Pilgrimerna agerar och bedömer risker under omständigheter där Shivas vilja bestämde alla händelser. Temat kring död är tydlig i pilgrimsfärder och ett pilgrims mål är en plats förknippad med "god död". Att dö vid målet är särskilt gynnsamt.

Färderna baseras på särskilt rituella föreställningar. Vid målet lämnar pilgrimer negativa substanser förknippade med kastrelaterad synd och orenhet. Samtidigt blir pilgrimer objekt för gudomligt handlande och mottar olika slags agerande och välsignade substanser som vatten, fruktbitar, stenar, färgpigment och blommor.

Pilgrimer ger ofta bort sådana objekt och substanser till anhöriga och vänner. Pilgrimsmålen betraktas som platser med stor gudomlig "direkthet" eftersom de erbjuder objekt och substanser som kan tillämpas i vardagliga ritualer. På så vis anses heligt vatten kanalisera gudomligt agerande och när det förs hem kan pilgrimer använda detta som verksamt instrument i vardaglig religiös praktik.

Andreas Nordin,
text och foto

Andreas Nordin är forskare vid avdelningen för socialantropologi vid Göteborgs universitet. 2006 disputerade han på avhandlingen *Ge ifrån och föra hem – Kognitiva aspekter av pilgrimsfärder i Himalaya*. I avhandlingen ingår fältarbetet som redovisas i artikeln.

Vishnu Narayan-templet vid Muktinath.

En grupp pilgrimer genomför eldoffer vid Manasarovars stränder.

Våld och terror sliter itu landet

Kolkata 2 December 2007

”Ursprung: Indien” säljer ganska bra i internationella sammanhang, särskilt som landets ekonomiindex är starka nu. Icke förty är det viktigt att komma ihåg sitt perspektiv när man gör sina bedömningar. Ett enkelt skifte av fokus, och vips ser det inte lika bra ut längre.

Våld i olika grad och varianter sliter itu de flesta delarna av landet. Dagens indier tycks i allt högre utsträckning resignera inför sitt öde att tvingas leva mitt i våldet. De så kallade ’islamistiska’ militanterna av olika schatteringar sprider död med ohygglig regelbundenhet.

De är numera inte så nogräknade med vilka mål de angriper – tempel, moskéer, välfyllda basarer, butiksstråk, domstolar, järnvägsstationer, passagerartåg – listan blir allt längre.

Vid sidan av de välkända grupperna, varav många är grenar till Al-Qaida, så växer många små terrorgrupper fram över hela Indien.

Oskyldiga civila som offer

Ett antal delstatsadministrationer är fångade i en våldsspiral. Yttersta vänstern, maoisterna, eller naxaliterna som de också kallas i bred bemärkelse, bryter nya vägar i allt fler delstater.

Traditionellt har de varit aktiva i områden med stambefolkningar, men nu bryter de ny mark på andra håll också. Paradoxen i detta är att å ena sidan tar de sin näring ur de fattigas umbäranden – och vinner där en allt större bas, men å andra sidan utgörs numera, som ett resultat av en ny strategi som går ut på att skapa skräck, deras terrormål ofta av oskyldiga civila (snarare än poliser vilka fram till i dag brännmärkts som statsmaktens verktyg).

Det går knappast att ignorera etniska motsättningar i alla dess skepnader som blossar upp vid minsta provokation. Omfattningen av det nakna våldet över hela landet får en att undra om detta är en sjukdom som drabbat hela samhällslivet rakt igenom.

Vanmakt bland bönder

För att återvända till temat i min inledning, den pågående kampanjen ”Det otroliga Indien” som ser mycket imponerande ut, är det ändå så att varje halvtimme begår en indisk bonde självmord.

Anmärkningsvärt nog händer detta oftare i de mer ekonomiskt utvecklade delstaterna snarare än i de fattigare. Den viktigaste faktorn bakom sådana självmord är

missväxt, vilket omöjliggör det för bönderna att betala av på de stora lån de måste ta för att bekosta utsäde, gödning med mera. Medan självmorden bland bönder fortsätter att öka så har antalet bönder minskat sedan 2001. Tusen och åter tusen familjer överger jordbruket i vanmakt.

Urgammal motsättning

Åter till frågan om landets utveckling och industrialisering. Händelserna i Nandigram i Västbengalen (som SYDASIEN detaljerat skrev om i nr 2/07) har stulit intresset från andra viktiga skeenden.

Nandigram består av ett antal perifert beägna byar sydväst om Kolkata, och området har kommit att symbolisera den urgammala motsättningen mellan jordbruk och industrialisering. Den 14 mars 2007 urartade där en politisk strid mellan bybor och poliser samt supportrar till CPI(M), som är den största kraften i delstatens regerande Vänsterfront. Den utlösande faktorn var att jordbruksmark skulle tas i anspråk för bygget av en kemisk fabrik

Skottlossning utbröt och 14 bybor dödades av poliskulor. Nandigram kunde därefter i närmare sju månader inte nås av vare sig polis eller andra civila myndigheter. Dessutom fördrevs ett större antal CPI(M)-supportrar från området som blev hemlösa.

Konflikten blossade upp åter upp den 10 november när 450 CPI(M)-kadrer i en snabb aktion återtog kontrollen över byarna. CPI(M):s ’Röda Armé’ tog 600 bybor från motståndarlägret som gisslan och använde dem som mänskliga sköldar och sköt mot sina motståndare för att ta tillbaka förlorad mark.

Polisen tittade åt ett annat håll. Men en nationell polisstyrka som för första gången skickats in i Västbengalen sedan Vänsterfronten tog makten 1977, fick ta itu med CPI(M)s övervåld. Andra grupper i Vänsterfronten protesterade mot CPI(M) och intellektuella tog till gatudemonstrationer i Kolkata mot partiet.

Demonstranterna var särskilt upprörda över att delstatens kommunistiske regeringschef **Buddhadeb Bhattacharya**, of-fentligt försvarade kadrenas övervåld.

Tvivel på partiets framtid

Även om CPI(M) vann denna kraftmätning så har nu enskilda partimedlemmar medgett att de tvivlar på partiets framgång och befarar att händelserna kan komma att stå partiet dyrt. Livet återgår nu långsamt till det normala i Nandigram med hjälp av den nationella polisstyrkan.

Denna krönika blir inte komplett om jag

inte berättar historien om **Rizwanur** och **Priyanka** – en kärlekshistoria som slutade olyckligt. Den 18 augusti gifte sig artonåriga Rizwanur Rahman, muslimsk grafisk designer från Kolkatas slum med Priyanka Todi, hindu från en konservativ samhällsgrupp och tillika dotter till en framträdande industriman i staden.

Deras giftermål gick emot alla sociala tabun och de följande dagarna kom att bli traumatiska för paret. Av rädsla för Todis släkt sökte paret skydd från polisen.

Den 21 september hittades Rizwanur död på ett järnvägsspår mitt i stan. Av uppgifter som kom fram de följande dagarna förstod man att det fanns en sammansvärjning mellan familjen Todi och några högre polischefer som arbetade övertid för att krossa detta äktenskap.

Stark reaktion

De följande veckorna uppmärksammades det olyckliga parets öde i hela landet. Och det inte bara för det tragiska dödsfallet och för hur stadens polis hanterat fallet, en polis med en skamligt snedvriden syn på klass, samhälle och etniska förhållanden. Utan också för att människorättsaktivister, kvinnogrupper, intellektuella, Rizwanurs vänner och medarbetare, liksom helt vanligt folk på gatan oavsett klass och grupp-tillhörighet demonstrerade, tände ljus och så vidare de närmaste veckorna utan avbrott. En så stark reaktion från allmänheten, stödd av jurister, ledde till sist till att rikspolisens (CBI) tog över fallet.

Deras utredning är snart klar och det är bara att hoppas på att man då får veta hur Rizwanur dog och att de skyldiga ställs till svars.

Mitt i all oro och olycka i dessa två historier tycks framväxten av ett mer aktivt civilt samhälle inge en strimma av hopp. Indiens civila samhälle har länge varit tyst och likgiltigt.

När de politiska partierna nu blivit bankrutt, oavsett var på vänster-högskalan de befinner sig, kan man bara hoppas att de modiga och rättrådiga krafterna i landet samlar sig och sätter en ny agenda för det politiska livet.

Ajit Roy

Översättning: Thomas Bibin

Den indiska elefanten dansar

Hans Magnusson:

”Per J Andersson förmedlar en okritisk bild av Indiens demokratiutveckling”

Per J Anderssons artikel i förra numret av SYDASIEN fick mig att tänka på Leonard Cohens dikt ”Democracy” i hans album ”The Future” från 1992:

*It's coming through a hole in the air,
from those nights in Tiananmen Square.
It's coming from the feel
that it ain't exactly real,
or it's real, but it ain't exactly there.*

Så kan jag beskriva mina egna försök att förstå vad demokrati i Indien innebär (och för all del lite varstans i världen). För visst smyger sig känslan på att demokratin inte är riktigt verklig, eller att den är verklig som i Indiens konstitution, men ändå inte riktigt närvarande.

Artikeln som publicerades i Sydasiens 3/07 är ett utdrag ur Per J Anderssons bok *Indien – Elefanten som började dansa*. När boken lanserades i början av oktober befann jag mig i Indien. Jag besökte bland annat Muddenahalli, en by i Tumkur-distriktet i delstaten Karnataka, där byborna förmedlar en annan verklighet av demokrati på bynivå än den bild, som Per J förmedlar. Jag tror båda är sanna. Alla bilder av Indien är sanna, men till alla bilder finns en lika sann motbild.

Min avgörande kritik mot artikeln är att den förmedlar en okritisk, näst intill konfliktfri och okontroversiell bild av hur demokratin i Indien utvecklas. Den snälla, trygga elefanten som långsamt dansar vägen fram från by till by med demokratins kärna på släp är en förledande skön metafor. Man bör se efter vem som sitter på elefantens nacke och styr framfarten. Elefanter är stora och tunga och kan lätt trampa sönder benen på dem som kommer i vägen.

Artikeln har litet av ”det strålande Indien” (”shining India”) över sig, den slogan som BJP lanserade inför valet 2004 och som målade upp Indien som ekonomisk stormakt med en allt rikare medelklass och en fattigdom på väg att bli historia. Väldigt många har det ganska bra och de som ännu inte har det så bra kommer snart att få det. Den tanken tycks för övrigt finnas kvar i den nya regeringen, om man ska tro industri- och handelsministern

Kamal Nath, som nyligen menade att: ”Vi diskuterar inte längre framtiden för Indien. Vi säger: Indien är framtiden”.

Valet av bilder i artikeln förstärker det intrycket. De framkallar en drömbild av andlighet, obekymrade familjeutflykter, familjens trygga famn (ska man förlänga bilden till att representera den trygga nationen?). Barnet, tryggt vilande i faderns famn, och fadern blickar ned på kvinnan, som med sin hand skyfflar kaffebönor in i jutesäcken. Vill Per J Andersson att man ska se kvinnan som representant för de 33 procent som bereds plats i lokala församlingar eller illustrerar bilden kvinnans ställning som underordnad i en patriarkalisk samhällsordning förstärkt av klass- och kasthierarkier.

Det är trots allt till stor del de tre dimensionerna som har avgörande betydelse då demokratisk kvalitet ska bedömas. För demokrati innebär ju inte enbart att se till den formella sidan av begreppet utan också den materiella. En värdebaserad definition av demokrati innebär att dess väsentliga betydelse antas ligga i dess moraliska överlägsenhet över alla andra sätt att nå fram till beslut, där alla medborgares intressen räknas med och är lika bindande för alla. Så kan ju inte demokratin i Indien sägas fungera – och ännu en gång, var i världen gör den det?

Sex största städerna får mest

Också internationellt betraktas Indien som världens snabbast växande demokratiska ekonomi med en tillväxt på 6-8 procent per år det senaste decenniet, även om tillväxten drivs fram av en mindre high-techpräglad del av ekonomin. Nästan alla utländska investeringar går till de sex mest urbaniserade staterna medan de 22 övriga är mer eller mindre ignorerade. Ekonomisk tillväxt som sådan, som ju ofta görs ett stort nummer av, är av underordnad betydelse då det gäller att värna om människors välfärd. ”Det handlar om kapital, inte om arbete, om befriade vinster, inte befriade människor” säger **John Pilger** i ”Friheten får vänta” (2006). Redan **Aristoteles**, förstås, genomskådade också detta: ”Det yttersta goda vi söker är uppenbarligen inte rikedom; för dess betydelse ligger snarare i att man kan använda den till något annat”. Så, vilka räknas som medborgare, tillhöriga, inkluderade i Indien såväl som i den globala ekonomiska och politiska sfären – ty det är ju inte bara ett indiskt problem?

Panchayati Raj är naturligtvis en imponerande demokratireform, som för Indien som helhet innebär att omkring 3,2 miljoner representanter väljs till den tredje samhällsnivån (3 132 000 att representera drygt 700 miljoner människor i *District*, *Block/Mandal* och *Village Panchayats*,

samt 68 500 att representera ca 300 miljoner i *City*, *Town* och *Nagar Panchayats*). Men att så där omgående från något eller några enstaka exempel generalisera till alla Indiens 700 000 byar är en inte helt korrekt nyhetsförmedling.

Kämpar för sin rätt

Det exempel som Per J Andersson ger från ”mönsterdelstaten” Kerala är naturligtvis sann. Det finns säkert många byar i Indien där den lokala demokratin kan utvecklas inom den konstitutionella ram som panchayatreformen från 1993 ger. I byn Muddenahalli möter jag ändå en annan

– men det är en dans på kryckor

Hos daliterna i byn Muddenahalli möter man en annan verklighet än den lyfts fram i slagord som "The shining India".

verklighet, som ger ett exempel på hur människor tvingas tillkämpa sig sin rätt utanför den konstitutionella ramen; i högsta grad en utveckling av demokratin underifrån. Jag är ju naturligtvis överens med Per J Andersson i tron att det är så det kommer att ske.

Tills helt nyligen har här rått ett lugn, ett lugn byggd på underkastelse ("subjugated peace"), där de lågkastiga fortfarande böjer sina huvuden för den diskriminering, exploatering och hot de utsätts för av högre kaster eller de "dominerande" kasterna ("we call them 'dominant castes' because they are the landlords and dominate us").

Nu lever byborna under trycket av kastmotsättningar. I byn finns 25 dalitfamiljer och omkring hundra familjer av något högre kast (OBC, *Other Backward Castes*, tillhörande fjärde varna-kategorin, *shudras*). Byborna berättar – för att ta några exempel – att deras dagslön för arbetet på fälten var 30 rupier för män och 20 rupier för kvinnor. Jag skriver "var" eftersom de numera, på grund av deras krav på förändringar, inte längre erbjuds arbete av byns jordägare utan i bästa fall får arbete längre bort. Av de 150 dalitbarnen i grundskoleåldern går 20 i skolan, de övriga nekats tillträde. Enligt lag har daliterna i delstaten rätt att odla det

land som ägs av det allmänna ("government, surplus land"). De berättar att efter att ha röjt marken och börjat odla den blev marken omedelbart förstörd av de "dominerande" kasterna, som lät sin boskap äta och trampa ned grödan.

Den omedelbara frågan är förstås – efter besök i olika byar under några år inser jag hur naiv frågan är i bybornas öron:

"Varför går ni inte till de lokala pan-chayat, delstatens politiker eller till polisen för att få hjälp att genomdriva de lagar som finns?"

Svaret blir detsamma. Jordägarna och

VÄND!

FORTS.

de ansvariga är förenade genom att tillhöra samma kast. Här fungerar inte den konstitutionella demokratin. I Tumkur-distriktet, där Muddenahalli ingår, har man har funnit en annan väg.

Den 14 april i år genomförde man val till daliternas panchayats, 500 på bynivå, 45 på mellannivå och nio *Taluk Dalit Panchayats*, om man så vill en utomparlamentarisk representation för dem, vilkas intressen den konstitutionella demokratin älsidosätter.

Jag möter **Ms. Gangamma**, ordförande för *Dalit Sira Taluk*. Hon menar att hon i sin nya position har fått kraft att ta upp frågor om äganderätt till land med delstatspolitiker, parlamentet och domstol. Tilltron till *Panchayat Raj* är låg. Så är till exempel valet av de daliter som får plats i lokala panchayats klart styrt av de ”dominerande” kasterna och daliternas handlingsfrihet i rådet är likaså helt kringskuren av dessa. Det händer också att dalitmedlemmar hindras från att delta eller tvingas sitta på golvet.

Tvångsvis omflyttning

Det jag möter i Muddenahalli är exempel på ett en generell företeelse. Rätten att bruka jorden och produktionsprocesser är till stora delar feodala och patriarkaliska till sin natur i Indien.

Det rurala Indien karaktäriseras av uppdelningen i kaster, tvångsarbete (*”bonded labour”*) och de stora företagens fortlöpande annektering av jorden för att bereda plats för infrastrukturella projekt med tvångsvis omflyttning av människor som konsekvens.

Allt detta får till följd att mindre jordägare och lantarbetare tvingas in i en oåterkallelig jordlöshet och därmed förlorar förutsättningarna till försörjning. Antalet jordlösa har vuxit stadigt sedan tiden för självständigheten både i absolute och relativa tal.

Försörjningen hämmas

Enligt den indiska konstitutionen ligger ansvaret för fördelning av jord på delstaterna. Jordreformer [*Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Acts*] har antagits i olika delstater sedan 1960-talet. Syftet med lagen är att genom att sätta en övre gräns för hur mycket land en enskild kan äga få till stånd en fördelning som motverkar en koncentration av jordägande till skada för det allmänna bästa – eller omskrivet, som hämmar försörjningen för flertalet lantarbetare. All jord överstigande taket skall i princip tillfalla det allmänna för fördelning till jordlösa lantarbetare.

I praktiken har inte mycket av detta ägt rum. Jordägare i samförstånd med korrumpa myndighetspersoner har kringgått lagen, till exempel genom att skriva över jorden i delar till olika familjemedlemmar. Efter 60 år av självständighet har bara 1,8 procent av överskottsjorden fördelats och då i huvudsak till män.

Merparten av den bördiga jorden är fortsatt koncentrerad till rika jordbrukare och jordägare i huvudsak tillhörande de högre kasterna.

Det Tumkur visar upp har en genomtänkt organisatorisk struktur. Aktioner med samma innebörd att hävda de undertrycktas intressen förekommer i många byar, ett

segt, tålmodigt arbete, som ibland får ett fredligt genomförande och ibland möter våldsamt motstånd från de högre kasterna. Långsamt och stegvis tycks ändå motståndet mot förtrycket i många fall ge resultat.

Mer kunskap fordras för att få en mer generell bild av hur panchayatireformen tillgodoser kvinnors och daliters intressen. I februari nästa år publiceras en utredning om Panchayati Raj gjord av ett utredningsinstitut i Madurai, som kan tillföra kunskap om frågan.

Dessutom tror jag att **Sten Widmalm**, som under lång tid haft Indien som intresseområde, kan ha mer kunskap att tillföra än den rapport som Per J. Andersson åberopar. En intressant forskning därutöver kunde vara att få en samlad bild av de olika rörelser som på basnivå utanför det officiella systemet verkar för sociala, ekonomiska och politiska förändringar.

Som Per J. Andersson påpekar är valdeltagandet i Indien förhållandevis högt, kring 60 procent under senare år; likaså att marginaliserade grupper, som daliter och adivasis har ett högre deltagande än medborgare av högre kast.

Dessa mätningar motsäger antagandet att utbildning och ekonomiskt välstånd utgör förklaringen till högre deltagande. I alla händelser pekar det på att de fattiga i Indien inte är likgiltiga till betydelsen av medborgerliga rättigheter.

Valdeltagandet som demokratisk procedur innebär, som **Jayal** (2001) påpekar, ändå en begränsad definition. Man måste se till de många sociala och ekonomiska skillnader, som försvårar också ett effektivt for-

Kvinnorna i byn Muddenahalli hälsar välkommen. De och andra andra dalitkvinnor är dubbelt underordnade.

Till vänster: Det rytmiska ljudet från trummorna symboliser friheten från tvång.

mellt deltagande. Det finns många hinder för röstberättigade att fritt utöva sin rösträtt. Den fria rösträtten kräver frihet från kastdominans och från dominanta jordägare, och när det gäller kvinnor, frihet från patriarkalisk dominans. Möjligheten att agera fritt kan också beskåras av ojämlig tillgång till information eller när människor saknar förutsättningar att utkräva ansvar av beslutsfattare.

Övergrep och våld

I Devanur Village i Tamil Nadu har jag ett par gånger träffat **Ms. Paancha**. Hon arbetar på fälten när tillfälle bjuds. Då jag sist såg henne för ett par år sedan berättade hon att nu när torkan ger mindre skörd blir lönen reducerad till hälften, för fyra kilo ris får jag betalt för två, så har jordägaren bestämt.

Hennes liv är kringskuret av att vara kvinna och av klass- och kasttillhörighet, identiteter som var för sig medför ett förtryck – underordnad som kvinna i ett patriarkaliskt samhälle, hänvisad arbeta som jordlös, underbetald lantarbetare och samtidigt genom att tillhöra den lägsta av kaster utsatt för förtryck, övergrepp och våld, för vilket förövaren kommer undan med straffrihet.

Vilka verkliga förutsättningar har hon att tillägna sig medborgarskapets konstitutionella rättigheter? Paancha är född in i denna sociala ordning och hon kommer att dö i förtid inom det och så är ödet för flertalet av de 85 miljonerna dalitkvinnor i Indien.

Miljoner människor i Indien och värl-

den över har alltför länge konstaterat att ”fördröjda rättigheter är förnekade rättigheter”. Kommer demokratin att omfamna Indiens daliter och ge dem förutsättningar till ett liv i värdighet, eller kommer de att gå sin egen väg i en massrörelse som förlorat tron på reformer utan substans och därför utkräver dem på annat sätt?

Det kan vara värt att erinra om **B. R. Ambedkars** (1891-1956) varnande uttalande, då han som ordförande för utskottet under den konstituerande församlingen den 25 november 1949 överlämnade förslaget till konstitution för det fria Indien:

”Vi måste göra vår politiska demokrati även till en social demokrati. Politisk demokrati kan inte bevaras om den inte vilar på en grund av social demokrati. Vad menas då med social demokrati? Det innebär ett levnadssätt som erkänner frihet, jämlikhet och broderskap som livets grundprincip. [...] Den 26 januari 1950 träder vi in i ett liv av motsägelser. Inom politiken får vi jämlikhet, medan i det sociala och ekonomiska livet består ojämligheten. Inom politiken erkänner vi principen om en man, en röst. Men i vårt sociala och ekonomiska liv fortsätter vi med hänvisning till vår sociala och ekonomiska struktur, att förneka samma princip. Vi måste snarast avlägsna denna motsättning, annars kommer de som leder under ojämlighetens gissel att krossa den politiska demokratiska struktur som denna församling så mödosamt har byggt upp”.

I samband med självständighetsdagen den 15 augusti 2000, ett halvsekel efter Ambedkars tal, gjorde Indiens dåvarande

president, **K.R. Narayanan** ett liknande uttalande:

”Efter 50 år av självständighet ser vi att rättvisa – social, politiska, ekonomisk – förblir en inte genomförd dröm för miljoner av våra medborgare. Vi har världens största reservoar av hightech experter, men också världens största antal icke läs- och skrivkunniga; världens största medelklass, men också det största antalet människor under fattigdomslinjen, och det största antalet barn som lider av undernäring. [...] Daliter och stamfolk är de som är mest drabbade. [...] Vad är det som gör att vi som nation inte inser det omedelbara behovet att göra människor läs- och skrivkunniga? Jag hoppas att kapitalintressena inte är rädda för att folket genom utbildning ska väckas till insikt”.

Och i maj i år liknade Indien premiärminister **Manmohan Singh** diskrimineringen av daliter med apartheid i Sydafrika. Visst finns det ett påtagligt demokratiskt underskott också i Indien, dessutom av så stora mått att de tre statsmännens varningar måste tas på stort allvar.

Minister för fjärde gången

Framgången för Bahujan Samaj Party (BSP) i delstaten Uttar Pradesh under ledning av **Mayawati**, den första kvinna med ursprung som dalit som nått en ledande position som chefsminister är naturligtvis en intressant politisk händelse.

När Mayawati i valet i maj 2007 erövrade 206 platser (en ökning från 98) av 403 i delstatsparlamentet intog hon posten som

VÄND!

FORTS.

chefsminister för fjärde gången. En egen avgörande majoritet är det dock långt ifrån fråga om.

Mayawati och BSP har sett sig tvungna att inse att partiet inte på egen hand kan nå makten. Hon har därför sökt allianser över såväl kastlinjer som partilinjer. BSP är heller inget renodlat dalitparti. "Bahujan" som begrepp är mer inkluderande än "dalit". Där det senare står för "the Scheduled Castes" eller de tidigare oberörbara inom kastsystemet, inbegriper det senare också eftersatta kaster, så kallade "backward castes" och muslimer.

Otillräckliga 21 procent

Daliternas röster i delstaten uppgår till otillräckliga 21 procent och under hela valkampanjen 2007 betonade Mayawati att på BSP:s lista fanns kandidater från olika grupperingar, 159 från högre kaster ("forward castes"), 110 från eftersatta kaster ("other backward castes", OBC's), 93 daliter och 61 muslimer. Det var denna bredd i sammansättningen på BSP:s valsedlar som gav utdelning i valresultatet.

Kommentarer från BJP-sympatisörer signalerar också att det ur deras synpunkt är fråga om en prövotid för Mayawati:

"Det är ingen tvekan att BSP har förändrats. Mayawatis språk är mer försonligt. Hon har gett 136 platser till högre kaster, av vilka 86 gått till brahmaner. Vi är beredda att ge henne en chans. Men hon måste ge oss del i regeringen. Gör hon inte det får vi titta åt ett annat håll nästa gång".

Hur stark Mayawati-effekten kommer att bli är för tidigt att uttala sig om. Några aktuella nyhetsnotiser pekar åt olika håll. En menar att med en dalitkvinna i ledningen tycks daliterna ha kommit till insikt om sina rättigheter och pekar bland annat på att kvinnornas hjälplinje får alltfler samtal om olika slags stöd från kvinnor. Den andra meddelar att Mayawati beordrat en ny översyn av listan över invånare i delstaten under fattigdomslinjen, vilket förväntas föra med sig att fler daliter inkluderas. En tredje menar att även om brahmanerna har accepterat Mayawati som chefsminister är det för tidigt att uttala sig om hur långt de är beredda att medverka till att motverka diskrimineringen av daliter.

Artikeln pekar också på alla de övergrepp på daliter som sker runt om i Indien, bland annat hur daliter som valts att leda panchayats förhindrats att fullfölja sitt uppdrag (i Tamil Nadu), samt effekterna av den ekonomiska politiken.

Demokratin i Indien kommer förhoppningsvis att fördjupas men någon rak linje framåt för elefanten att vandra är inte det mest troliga scenariot. Sorgligt nog.

Hans Magnusson,
text och foto

På farligt uppdrag

Sattar för ett heligt krig mot opium

Soldater och opiumodlare i blodiga slagsmål. Fattigbönder hamnar i skuldfällor medan narkotikamaffian tjänar stora pengar. Brudpriserna stiger till skyhöga nivåer. Kvinnor och barn är till salu. Gunnar Filseth har besökt Badakshan och bevittnat konsekvenserna av det heliga kriget mot opium.

Generalen kommer att klara sig, om Gud vill. Det sa man på radio. Men det var nära att...

En explosionskrater syns någon meter från den nya betongbron som förbinder den gamla och nya stadsdelen med varandra. Min medpassagerare berättar:

– Bomben utlöstes för sex dagar sedan. Av en fjärrkontroll.

Vem var det som ville ta livet av säkerhetschefen i Badakshanprovinsen, **Torqan Fooze**?

– Generalen var en bra karl, mycket aktiv. Han jagade maffian och ville få stopp på ett av gängen. Därför är de mycket förbannade på honom, säger **Zafar Khan**, lokal talesman för den norska Afghanistankommittén i Faizabad.

Två vägpoliser vinkar iväg oss, de håller ett öga på allt som sker på den andra sidan älven.

Säkerhetschefen blev svårt skadad, tre livvakter sårades varav en senare avled. Fram till augusti 2007 hade minst 20 poliser dödats i sammanstötningar med opiumbönder och smugglare. Ett 40-tal har sårats vid väpnade motstånd i flera provinser. Antalet sårade och dödade bland opiumodlarna är okänt.

Vikarierande säkerhetschef **Ghulam Haider** håller till i något som mest av allt liknar en fästning. Vid kvällsstunden råder en avslappnad stämning, vi sitter bekvämt på kuddar i ett rum med vävda mattor på väggarna. Haider bjuder på te och karameller. Han är en ärrad veteran men har fått gå en vidareutbildning i Kabul som norska polisen ordnade förra året.

Störst intryck bland kursledarna gjorde uppenbarligen en kvinna:

Abdullah Sattar och hans mannar är på utrotningsuppdrag i Argo som ligger högt beläget i Afghanistan. De ser till att de som trots förbudet odlat vallmo får sin skörd förstörd.

– **Tone** var så duktig. Hon lärde oss mycket.

Han förklarar att attentatet mot säkerhetschefen ännu inte är uppkälat. En bomb signerad talibanerna eller maffian? Talibanerna har inte tagit på sig skulden. Maffialedare har använt liknande bomber tidigare, berättar Haider.

Den förra provinsguvernören blev livshotande skadad då en bomb sprängdes bara några meter från det färskaste attentatstället. Också han hade varit på krigsstigen mot knarkligorna. Sådant kan vara livsfarligt i Badakshan, en utpost som gränsar till Pakistan, Tadzjikistan och Kina och som har ett tvivelaktigt rykte som en av landets mest laglösa och misskötta provinser.

– Badakshan är lite som Texas, säger den indiska vattenkraftingenjören **Shankar Lal** som jobbar för norska organisationen Kirkens Nødhjelp. I fjol mördades två av hans ingenjörskollegor i ett bakhåll i den oroliga Daryamdalen, Av talibaner eller av kriminella? Också det ett ouppklarat fall.

Föll i onåd

Den nu sårade säkerhetschefen tog över i januari 2007 sedan föregångaren hade fallit i onåd. Skälet var att Badakshan året dessförinnan placerat sig näst högst på listan

över landets största opiumproducerande områden. Endast den talibaninfiltrerade Helmandprovinsen i söder skickade ut mer heroin i världen. FN:s narkotikabyrå, United Nations Organization on Drugs and Crime, UNODC konstaterar:

”Över en miljon missbrukare i olika länder har blivit beroende genom heroin från Badakshan

Varför har man fått ett sånt rykte?

Efter en lätt resignerad axelryckning riktar Ghulam Haider sitt pekfinger mot Kabul: Polisen är för dåligt rustad och förmår inte matcha maffians olika knarkligor. Dessa har stark finansiering och har tillgång till vapen och mycket annat material:

– Vi har dåligt med bilar. Ibland finns ingen bensin, ibland finns inga pengar. Så några gånger förlorar vi kampen. Förra månaden fick vi höra talas om en heroinfabrik. Men de som stod bakom den hade lastat allt på snabba och moderna jeepar. Hur skulle vi kunna hinna ikapp dem med våra gamla ryska jeepar? De körde bara ifrån oss...

Som storproducenternas område har Badakshan utsetts till slagfält i det ”heliga

Maffian är starkare än vi, säger den vikarierande säkerhetschefen Ghulam Haider.

FORTS.

kriget” mot opium, något som högtidligt proklamerades för snart tre år sedan. Vad händer då där ute?

– Åk själv och se efter, säger Haider.

En pågående ”utrotning” mot vallmofält i Argo, ett opiumdistrikt högt upp i bergen, pågår. En Landrover, en chaufför och en tolk måste jag själv ordna. Ett polisbefäl slår följe – ”för säkerhets skull”.

Med i bilen följde också **Abdul Ghafor**, en UNODC-inspektör. Vanligtvis måste han förlita sig till vanliga bussar när han ska ut och inspektera och loggföra hur mycket opiumvallmo som blivit förstört. Men vägen upp till Argo är i mycket dåligt skick. Ibland orkar de gamla minibussarna inte ända fram – som till exempel säkerhetschefens gamla ryska jeep.

90 procent blir heroin

Vår chaufför **Yahya** kör så snabbt han bara kan medan FN-inspektören ger mig siffror från slagfältet: 2006 bredde vallmoodlingarna ut sig över drygt 130 000 dekar (en dekar motsvarar 1 000 kvadratmeter) enligt satellitobservationer och observationer gjorda på plats. 600 ton opium skördades, nästan en tiondel av hela världsproduktionen.

– Vi tror att 90 procent av skörden blir raffinerat till heroin, säger Ghafor och räknar lite på siffran:

Tio kilo opium blir ungefär ett kilo heroin. Det innebär gott och väl över 50 ton eller 50 000 kilo heroin från Badakshan. Den största kvantiteten någonsin. Ghafor ser också en annan farlig trend:

– Raffinaderierna i vårt område ökar koncentrationen. De tillverkar starkare heroin, mer koncentrerat. Många dör av den.

Var hamnar allt heroin? Ja, till att börja med går det över gränsen till Tadzjikistan.

– Det sker bara någon mil härifrån och tyvärr ganska öppet, kommenterar inspektören.

Narkotikan fraktas sedan genom Ryssland i olika etapper. Det mesta hamnar så småningom i missbrukarkretsar i västvärdens stor- och småstäder.

Smugglarna gick för övrigt miste om in-

– Folk klagar när vi kommer med traktorn. Men mina mannar kommer härifrån. Så ingen skjuter på oss, säger **Abdullah Sattar**.

En gammal rysk traktor gör grovarbetet i opiumkampen. Efter sig lämnar den söndertrasade

komsterna från 82,4 kilo som blev beslagttaget av norska tullare 2006. Norskt rekord men ändå bara ett pyttelitet parti i den sammanlagda smuggelmängden.

Vi har kommit upp till Argoslätten på 2000 meters höjd. Mindre ”poppy” än i fjol, säger Ghafor och använder det gängse ordet för opiumvallmon. Efter förra årets rekord skulle det ”heliga kriget” intensifieras. Opiumbönderna lockas med morötter och hotas med pisk. I dag ska piskan användas.

Polisen **Abdullah Sattar** är den som övervakar dagens utrotningsaktion. En vallmoåker står i all sin giftiga prakt – en lysande filt av rött, vitt och lia. Nu förstörs den. Badakshans tyngsta vapen i opiumkriget, en utsliten traktor av märket Belarus, kör runt med en harv av grövsta slag. Vallmoblommorna mejas ner, det smärtar att se dem slås ner till marken.

– Folk kallar den ”ryssjäveln”, säger tolken från Faizabad, **Abdul Munir**.

Belarus kom hit på 1980-talet samtidigt med de sovjetiska ockupationsstyrkorna. Den skrämmer uppenbarligen bönderna lika mycket som krigets pansarvagnar. Stora värden står på spel.

En grupp poliser beväpnade med var sin kalashnikov står också i åkern. I Faizabad

hörde jag talas om slagsmål i Daryam och Jurm. Är det något på gång här?

– Argo är OK, inget trubbel, försäkrar Sattar som är säkerhetschef för hela distriktet.

– Men i grannområdet har det varit tumult, både i år och förra året. Där har liv gått till spillo.

”Utrotningsskampanj”

I Daryam och Jurm har opiumbönderna slagit tillbaka mot polistrupper från Kabul, den mobila specialstyrkan Afghan Eradication Force, AEF. Den rör sig från provins till provins med ett enda uppdrag; att utrota så mycket som möjligt av poppyfälten med sina miljoner vallmoblommor. AEF är huvudvapnet i **Karzai** regeringens nya jihad, också kallat ”utrotningsskampanjen mot opium”.

I Badakshan gick det galet då AEF-trupper anlände 2006. Daryam och Jurm bevittnade blodiga motsättningar. Polisen **Aminullah** såg en del av dem på nära håll:

– Folk var som galna. Några kastade sten. En del slog med pinnar. Så började någon att skjuta. AEF sköt också, de var tvungna att försvara sig. Två polismän och två från poppyfolket dog. Några andra blev skjutna.

vallmokapslar och ekonomisk katastrof för den som odlat vallmon, till exempel bonden Azizullah (ovan).

2006 var det bråk igen i samma distrikt. Den blodiga fejden startade på nytt i somras då AEF-styrkor kom tillbaka för ett nytt utplåningsuppdrag. I Daryam blev det ett mycket kort besök, berättar Aminullah:

– AEF kom med en förtrupp som rekognocerade. Folk blev arga och ville slå dem. Lokala politiker dök upp, det räddade AEF. Några av poppyfolket kastade sten, några hade vapen. De sköt upp i luften för att skrämmas. De ropade ”håll er härifrån! Nästa gång skjuter vi mot er...”

Skrämselskotten skrämde uppenbarligen iväg vallmoförintarna. Bara fyra dagar senare kom kungörelsen från inrikesdepartementet: ”AEF avslutar i morgon sin verksamhet i Badakshan. Styrkan vänder tillbaka till Kabul med sina traktorer.

Utan att ha förstört en enda vallmoblomma.

– De klagar men skjuter inte mot oss.

Tryggt att vara på hemmaplan

Belarus harvar över ett fält. Sattar bryr sig inte om dramatiken i grannskapet, påstår han. Här på hemmaplan i Argo har han kontroll.

– Folk klagar när vi kommer med traktorn. Men mina mannar kommer härifrån. Så ingen skjuter på oss. Ingen skjuter på si-

na egna, säger han, den jovialiske mannen med ett skämt i beredskap trots allvaret i situationen.

Då är det annorlunda med polistrupperna från Kabul.

Traktorn gör grovarbetet. På svåråtkomliga åkerlappar träder manskapet in. Käpp och stock gör susen, de snart höstmogna vallmohuvudena attackeras. Med ett slag ligger de på marken och allt värde i dem har gått förlorat.

Chefen pekar på frökärnorna som någon har snittat. En del av dem är ganska mogna. Opiumsaften har runnit ut. Den är mjölkvit och torkar sedan i solen och skrapas bort, brun och segare än sirap. Råopium. Skördandet har alltså börjat sätta igång, lite i förskott och av rädsla för det som händer nu. Men kniven måste snitta fem-sex gånger till innan fröhuvudet gett ifrån sig all sin dyrbara och giftiga saft.

Två större vallmoåkrar harvas sönder. Inspektör Ghafor noterar sammanlagt tolv dekar. Jordägaren kommer gående och ser illa till mods ut när han ser de ikringströdda vallmoresterna.

Opiumbonden **Azizullah** beklagar sig. Med hjälp av tolken Munir gör han ett snabbt överslag: 50 kilo råopium kunde det ha blivit på de två åkerlapparna, säger han.

Kilopriset för detta år betingar omkring 100 dollar – som så många afghaner använder han dollarn som måttstock. Detta var en rejäl förmögenhet alldeles för ett ögonblick sedan. Nu är det inget värt.

Han slår ut med armarna:

50 000 dollar! Så ofantligt mycket – och nu är allt förlorat!

Polischefen säger:

– 50 000? Nej, det stämmer inte. Du överdriver. Lugna ner dig, du har blivit förvarnad om att detta skulle ske om du odlade vallmo, eller hur?

Varför sådde han inte vete i stället?

Azizullah huvudräknar med skeptisk min. Bara 200 dollar skulle det bli med vete.

– Den här jorden är alltför torr och mager. Bara poppy kan växa bra här. Inte vete och inte korn.

Klagosången fortsätter

Han fortsätter klagosången om alla löften som invånarna i Argo fått. Det skulle betalas stöd. Till konstbevattning, till bättre såfrön. Men nej, ingen har sett skymten av något sådant.

Belarus åker över en jordplätt. Ghafor

VÄND!

FORTS.

noterar 4,5 dekar. Här är jordmånen bättre. Det kunde nog ha blivit tio kilo skördade här, tror inspektören. Ett förstahandsvärde på omkring 1 000 dollar. Mer än vad en vanlig afghan tjänar på ett år.

Om skörden hade kommit till ett heroinraffinaderi, ett av de många i Badakshan, hade de tio kilo vallmoväxterna blivit ett kilo heroin. Och om detta kilo hade delats upp i små mängder och sålts på gatan i Oslo, vad hade priset blivit då? En "kvartering" (0,2 gram) går för drygt 200 norska kronor på dagens norska marknad. I sista ledet har värdet alltså blivit över en miljon.

Åkrarna ger bara småpengar. Det är maffian som hävar in de stora pengarna, säger Ghafor.

Förlorar sina barn?

Azizullah är fortfarande arg, nu också på andras vägnar. Han pekar på 1 000-dollarsåkeren där Belarus tagit en paus för att fyllas på med bensin.

– Hon som äger åkern är änka. Mycket fattig och med stora skulder. Vad ska hända med henne? Nu kanske hon förlorar sin jord – och sina barn.

– Förlora sina barn?

Han pekar mot en pojke som petar i de förstörda och halvt begravna vallmoblomorna för att samla ihop till åsnefoder.

Pojken, **Azizurahman** är äldst av hennes barn. Han är 14 år och riskerar nu att bli såld till en agent. Vad kan hon göra? Hon måste skaffa mat till sin andra åtta barn.

Agenter kommer för att hitta barnarbetare och barnbrudar. De kommer till Argo långväga ifrån, berättar bonden vidare.

För två år sedan var det dåliga tider här, dåligt med poppy. Många familjer tvingades lämna bort sina döttrar. Det går dåligt i år också. Häromkring är det säkert hundra familjer som måste sälja sina döttrar eller sina barn.

– Lugna ned dig, säger polischefen. Men på tu man hand lite senare tillstår han att antalet barnbrudar och barnarbetare ökar. Allt fler minderåriga tvingas ut i arbetslivet för att deras familjer ska överleva. Själv är han i ett dilemma. Förstörelsen av en opiumåker kan ibland kasta ut en familj i en nödsituation. Men i år har alla fått en kraftig varning. Och order från högre ort måste efterlydas.

Lovar hårdare tag i vår

Azizullah ger sig inte. Han har pratat med folk i Daryam, säger han. De firar att AEF blev ivägjade utan att ha fått något utträttat. Inte heller Badakshanpolisen törs nu göra något där. Poppyhanteringen pågår för fullt där i grannskapet, varför ska då åkrar förstöras här i Argo? Det är orättfärdigt, fräser han och varnar för hårdare tag i vår:

– Vi följer lagen i Argo. Men då tvingas vi svälta. I Daryam följer man inte lagen

14-åriga Azizurahman är son till en änka som fått sin vallmo förstörd. Han plockar bland spillrorna för att åtminstone få ihop till lite foder till åsnan.

och där blir de rika. Alla säger att vi borde göra som dem. Nästa år ska vi göra något som inte är bra, något som regeringen inte kommer att tycka om.

En av mannarna kommer för att snacka säkerhet med polisledaren.

– Argo är bra. Dyaram inte bra, är hans korta kommentar.

Distriktsguvernören **Adul Mousadeq** dyker också upp på åkern i morgonstunden. Jag har bett om ett nytt möte med honom sedan vi först träffades 2005. Sedan dess har poppyskörden åkt upp och ned som en jojo. Kraftigt ned under 2005 och så ett snabbt uppsving med 66 procent och rekordskörd under 2006. Ned igen 2007. Ska det bli en ny opiumboom 2008?

Distriktsguvernören
Adul Mousadeq.

*Människor är arga nu,
rejält arga*

Guvernören framför samma kritik som förra gången vi träffades. Han menar att Kabul länge har lockat med moroten att de som slutar med opium ska få stöd för att odla något annat. Men det har bara varit tomma löften, år efter år. Nu börjar stämningen att bli rätt upprörd bland de 120 000 han styr över i distriktet.

I Kabultidningen Utsyn har det veckan innan stått att läsa om att anti-narkotikaministeriet länge har haft en tung penningpåse på mer än 70 miljoner dollar från utländska givare. Nästan inget av pengarna har gått till distrikten. Nu måste man "rasa ka på" dundrar ledarskribenten.

Att det är bråttom kan guvernören skriva under på.

– Människor är arga nu, rejält arga. De har slutat odla opium men inget händer. Många kan inte längre klara sig. Nästa år ska de så poppy igen, säger de. Det blir en mycket svår situation för mig.

Den gamla gerillakrigaren blir inte mildare när "Argokrigen" i april 2004 kommer på tal. Kabulpressen rapporterade den gången om 18 döda och ännu flera sårade i samband med en sammanstötning mellan två milisgrupper. Den ena var knuten till guvernör Mousadeq, den andra till Argos dåvarande polischef – den sistnämnda delägare i ett heroinraffineri. Båda fick sparken men guvernören var snart tillbaka på sitt gamla jobb.

Det var inte så farligt, bara fem döda, säger kommandanten och fortsätter:

– Jag var tvungen att ingripa eftersom mannen (ex-polischefen) var kriminell, en skurk.

Beryktad opiumbörs

Solen stiger och står snart i zenit. Det är matrast på polisstationen i Argo, en av de få murade byggnader i Argos ruffiga lilla stadskärna. På vägen dit gör vi ett stopp på "Drug Street", två gatstuppar som går mot huvudgatan. För inte länge sedan fanns här en beryktad opiumbörs för de omkringliggande distrikten. 2004 satt fortfarande lukten av råopium i näsborrarna.

Ingen brydde sig då men nu är opiumbasaren ur bruk, betyder Sattar. Ligorna fortsätter med sitt men nu i mer avsedda ligande skjul. I år har han tagit fyra av deras raffinaderier med sammanlagt 460 kilo råopium och 38 kilo heroin. Heroin är en färskvara men opium är en mycket lagringsvänlig råvara, den tål att förvaras i många år utan att förlora kvalitet.

Flera ligamedlemmar greps och fördes till Kabul där de ställdes inför rätta vid en särskild narkotikadomstol. Efter lång tid har Afghanistan fått en narkotikalag som nu skärpts: Den som grips med mer än två kilo heroin eller tjugo kilo opium, ska straffas strängt.

I Kabul arbetar de norska juristerna **Olav Tofte Larssen** och **Lorenz Stavrum** som rådgivare åt specialdomstolen. Omkring 700 fall har behandlats och

Mulla Mustaq är av princip mot opium men han tycker opiumkriget förs förs brutalt: "Familjetragedier uppstår i kampens spår".

många människor har blivit dömda. Men det är fel fokus, menar Larssen. De som straffas – till mellan tio och 16 års fängelse – är chaufförer och andra som fraktat varorna. Ännu har inte en endaste en av de 25-30 maffiabossarna som dirigerar spelet blivit gripen.. De omkring 200 större operatörerna, strax under ledarna, har också sluppit undan.

Stationskocken bjuder på en inhemsk får-i-kål, te och tjocka brödsivor. Samtalet kommer in på ämnet brudpriser. Galopperande inflation präglar äktenskapsmarknaden i Badakshan såväl som i andra poppyprovinser. En direkt följd av opiumekonomin, säger Satar:

– Popy driver brudpriserna upp i vädret. Förra året var priserna de högsta någonsin, i något fall tiotusentals dollar också i det här distriktet. Så hur ska det gå för mina polisbefäl? De tjänar 40-50 dollar i månaden, de har inte råd att gifta sig.

Samma problem hade läraren jag träffade i Faizabad. Han var en sympatisk ung man men vad duger en mager lärarlön till när rivalerna viftar med poppypengar?

– Några av dem är gifta sedan tidigare men så vill de ha ännu en hustru. Jag känner till en man med mycket poppy. Han hade en gammal hustru och i fjol gifte han sig med en ny, mycket yngre. Kanske gifter han sig en gång till? För oss andra blir det alldeles för dyrt.

Väljer och vrakar bland hustrur

Mulla Mustaq från den lokala moskén har kommit in på stationen och får snabbt några ord med i laget. Jodå, de som tjänar stora pengar i opiumbranschen förser sig, också på äktenskapsmarknaden. Med så omåttligt mycket pengar som de har kan de

välja och vraka bland hustrur.

Han stödjer det "heliga kriget" – av princip. Islam är emot opium och ger Afghanistan dåligt rykte. Men det som sker ute på fälten är fel, säger mulla myndigt och distingerat. "Utrotningen" sker nyckfullt. Rika som kan muta sig fram klarar sig på en del håll. För de fattiga är det värre ställt.

Det tas ingen hänsyn till familjens situation, menar mulla Mustaq. Om odlingen blir förstörd kan familjen genast hamna i skuldfällan medan knarkhajarna skor sig. För dem finns nu chansen att göra ett riktigt ogynnsamt låneavtal eller att stjäla till sig familjens kvinnor.

Poppykampanjen gör i en del fall maffian rikare, helt emot vad som var avsikten, säger han.

Det kan gå till på följande sätt, förklarar han. Före vårsådden skickar ligorna ut agenter som erbjuder såfrön och förskott mot pant i den kommande skörden. Om då skörden förstörs brukar ligorna kräva sin andel ändå.

Ingen sliper undan skulden. En bonde kan säga "jag kan inte betala, jag har ingenting". Men personen från maffian säger då "ge oss din dotter, hon är giftasvuxen nu".

Ett av brölloppen förra året väckte stor uppmärksamhet. Ålderskillnaden på 57 år var ovanligt stor. Bruden hette **Ester Sattar**, en tonåring med sina tretton år fyllda. Brudgummen var den 70 år gamle **Khan Mohammad**, jordägare och köpman. Han har sysslat mycket med opium och var rikast på den orten.

Sattarfamiljen kom i knipa då opiumskörden förstördes. Skulden till köpmannen Khan var på 2 000 dollar för varor som tagits på krita. 13-åringen blev betalningsmedel i skulduppställningen.

Haji Ibrahim, ledare för stadsrådet i Argo, har ett ärende på polisstationen. Också han vänder sig till mig, utläningen. Han berättar att staden saknar både skola och klinik och att det är svåra tider. De flesta avstod från att odla poppy i år men ingen ersättning har betalats ut, trots löften om det.

– Några familjerhamnar i en akut nödsituation. Då försöker föräldrarna hitta lämpliga makar till sina döttrar, till och med från att de är åtta år fyllda, då lovas de bort. Men bröllopet äger rum först senare, när flickorna är gamla nog att kunna föda barn.

Problemet är utbrett på många håll, rapporterar den afghanska människorättskommissionen i Kabul. I grannprovinns Nangarhar blev den tioåriga **Neva** använd som betalningsmedel. Hon giftes bort för att täcka en opiumskuld på 1 000 dollar. Pappan kunde inte betala. Hans åker hade blivit slagfält i opiumkriget.

Gunnar Filseth,
text och foto

Översättning: Katarina Sandström Blyme

Svenskt perspektiv på indiskt studentliv

Så är det att plugga persiska i New Delhi

24 prov på en termin, byråkratisk inskrivningsprocedur, politiska slagord och kobror på studentrummet; Livet på Jawaharlal Nehru-universitet (JNU) i New Delhi bjuder på en spännande vardag. Det kan svenske studenten Pär Fredborn Larsson berätta om.

Som nykommen till JNU har man först lite svårt att orientera sig. Universitetet ligger i ett stort skogsområde med en del byggnader utspridda här och där, sammanbundna av dels asfalterade vägar, dels mer eller mindre upptrampade stigar genom skogen. Oavsett åt vilken riktning man går kommer man förr eller senare fram till någon liten tesserering runtomkring vilken studenter flockas.

Efter några veckor här häpnas jag fortfarande över tessereringarnas generösa öppettider, ett par av dem har öppet tjugofyra timmar om dygnet, andra stänger kring tre om natten alla dagar i veckan. Det första ord jag lärde mig på hindi var för övrigt *dhaba*, vilket innebär en enkel servering.

Universitetets knutpunkt skulle jag vilja påstå är Ganga Dhaba, den största tessereringen, kungligt placerad nära huvudingången, en bit upp i skogen. Vid elvatiden på kvällen börjar det i regel bli svettigt för mannen som håller upp te ur den jättelika tekannan, och vid midnatt strömmar studenterna till ordentligt. Stället saknar belysning och i stället för vanliga stolar fungerar ett gäng nyckfullt utspridda stenbumlingar som sittplatser.

Om kvällarna skapar de många små sällskapen sittandes i mörkret en stämningsfull atmosfär, endast upplysta av teförsäljarens lykta, sipprandes det söta mjölkteet, allt dränkt i ett jämntjockt mummel som skvallrar om att där trots allt måste finnas en god samling människor. Där är så mörkt att man med fördel kan slå sig ner på en

Under valvakan sjöd universitet av politiska aktiviteter.

sten utan att varken bli sedd eller att se någon, men väl man sitter i något hörn dröjer det inte länge innan någon annan råkar slå sig ned bredvid en, och en stund därefter sitter man vanligtvis i ett större sällskap vars småpratande bara avbryts när någon reser sig upp för att hämta mer te.

I stark kontrast till Ganga Dhaba badar Mahi Dhaba alltid i lyktljus, och borden står där symmetriskt placerade. Själv föredrar jag utan tvekan Ganga Dhaba, en av de få vanor jag utvecklat sedan jag kom hit är att ta en tur dit kring midnatt varje dag för att se vad som står på.

Överliggare från 1991

Jag kom hit en tidig ösregnande morgon och halvslumrade utanför byggnaden där inskrivningen skulle äga rum tills de öppnade. Efter en stund träffade jag en som assisterade blivande studenter, som bjöd mig till hans rum, där jag kunde sova ut. Där stannade jag i ungefär tio dagar, och hann bekanta mig ganska väl med de andra i rummet.

Det visade sig att killen som bjudit in mig till rummet var en riktig veteran på JNU. Han hade skrivit in sig som student 1991 och studerade fortfarande på heltid! Någon gång i slutet av 1990-talet studerade han persiska, ämnet jag själv nyligen börjat läsa här, så vi fick en hel del att prata om. Den danska akvaviten jag tagit med mig tog slut på nolltid, vilket bidrog till att vi småpratande ett par långa nätter igenom.

JNU ligger i södra delen av New Delhi, mycket nära flygplatsen. Flygtrafiken ligger tät över campuset, något som jag vande mig vid efter bara någon vecka, därefter lägger jag inte märke till den. Efter en timmes bussresa från universitetet kommer man till Connaught Place, därifrån man ju numera kan fortsätta med den sprillans nya metron.

Dock är det enkelt att skärma av sig från resten av New Delhi, många studenter tycks endast i undantagsfall ta sig utanför universitetområdet, man klarar sig mycket väl utan att sätta sin fot utanför i staden, här på området finns allt från ett par trevliga restauranger till en elektriker, en frisör och en skraddare.

En söndag bestämde jag mig dock för att bege mig ut till bokmarknaden vid Daryaganj, som jag hade hört talas om ända sedan jag kom hit. Första skörden därifrån blev dock synnerligen mager, det fanns förutom ett otal videomanualer, datorguider och för länge sedan daterade europeis-

ka skvallertidningar inte särskilt mycket intressant.

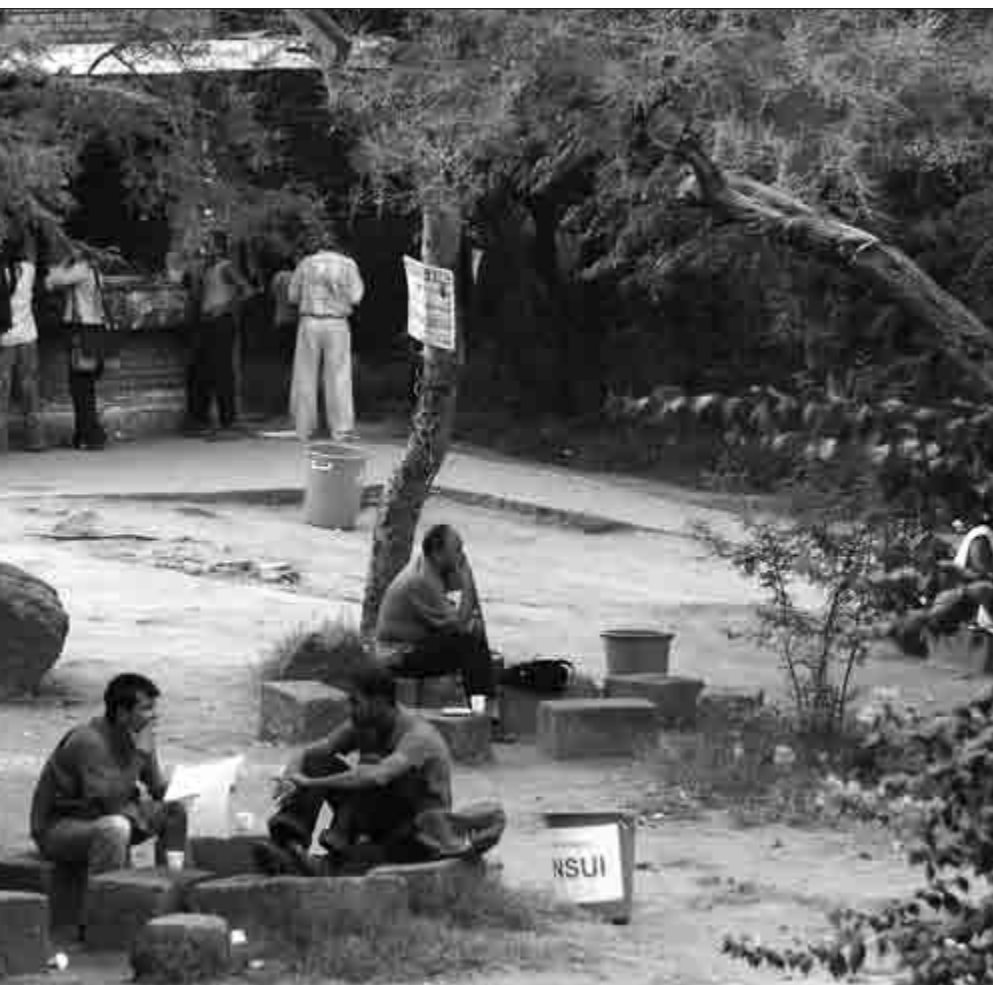
Efter en tio minuter fann jag "Esselte Bil & Turistatlas" från 1982, en Sverigekarta på svenska alltså, som jag kände mig tvungen att införskaffa. Sen strosade jag omkring och rotade i boklådorna i ett par timmar, utan resultat. När det började bli dags att dra sig tillbaka kände jag mig i tilltagande grad obekvämt, att komma tillbaka med en gammal Sverigekarta från den berömda bokmarknaden i New Delhi kändes lite väl torftigt. I sista sekund ryckte jag till mig ett vältummat exemplar av en klassiker innan jag sammanstrålade med mina bekanta för återfärd mot universitetet.

Utrustad med 58 passfoton

Byråkratin på JNU är något i hästvåg, av ett helt annat slag än den jag är van vid. Försedd med endast antagningsbeviset och mitt pass lät jag mig de första dagarna bli omkringslussad mellan de olika kontoren, på jakt efter ett otal signaturer och stämpelar.

De första dagarna levde jag av nyhetens behag, varvade sessioner hos byråkraterna med tedrickande och botanisering bland restaurangernas utbud, och nöjde mig med att notera att inskrivningsprocessen var minst sagt gedigen, men entusiasmen och optimismen dalade successivt.

Efter en veckas halvapatiskt omkring-

Studenterna samlas på Ghanga Dhaba där stenar får tjäna som stolar och bord.

lufsande och ett par förmiddagars långsamt väntande i något av kontorsmännens vänsterum antog jag en mer offensiv inställning. Det började varje morgon när jag vaknade med tappra försök att samla motivation inför dagens batalj, dagsformen sattes om morgonen när jag kämpade med att stiga upp.

En morgon kände jag mig ovanligt stridslysten, gick till närmaste fotograf och beväpnade mig till tänderna med 58 passfoton, ett otal kopior av pass, visum och andra kopior av papper med vagt officiell karaktär, och marscherade iväg till närmaste inskrivningskontor iklädd en nystrykt skjorta och allvarlig uppsyn.

Mycket riktigt hjälpte det, bara någon dag därefter hade jag lyckats skriva in mig som student.

Ungefär i samma veva som jag helskinnad tagit mig igenom inskrivningsproceduren blev jag tilldelad en säng i ett rum på campuset, vilket innebar slutet för det spartanska boendet hos den rutinerade studenten som bjudit in mig till sitt rum dagen jag anlände.

Livet i korridorerna vänjer man sig snabbt vid. Man bor i regel två personer i varje rum, och delar toalett samt dusch med ens grannar. Min egen rumskompis kom från Ugandas huvudstad Kampala och hade redan varit här ett år.

Nätterna blev mycket varma i början av

av min vistelse i augusti, men som tur är fanns stora fläktar i varje rum. Runt om på universitetsområdet frodas ett rikt djurliv, om man glömmer bort de högljudda flygplanen kan det ibland vara svårt att tro att man befinner sig i New Delhi. Alla djur är dock inte ofarliga, och att bege sig genom svårforcerad djungel till de omtalade kärleksklipporna under sommartid är inte att rekommendera, det sägs nämligen finnas gott om ormar på vägen dit. Anledningen till att här finns så gott om påfåglar är att de inplanterades för några år sedan i ett försök att bli kvitt ormarna.

Kobra fastslingrad runt armen

En natt vaknade en tjej i sitt rum av att en liten kobra hade slingrat sig fast kring hennes arm. Just den historien har jag svårt att släppa, jag har svårt att fundera ut en mer klassisk mardröm än att vakna med en kobra runt armen. Senare meddelade även en fransyska att måttet var rågat. En morgon när hon var på väg till duschen krälade en två meter lång väsande kobra sig fram genom korridoren, något som knappast gjorde den redan lite neurotiskt lagda fransyskan på gott humör.

Vanligtvis är livet på korridorerna förstås knappast så rafflande. Efter en dag eller två kommer man snarare in i en maklig lunk vars mest irriterande del är vattenbristen. Att sommartid vakna upp dyblöt av

svett och konstatera att det för tillfället inte finns något vatten i duscharna är knappast kul.

Studenterna är iögonfallande politiskt aktiva. Universitetet är täckt med politiska affischer och slogans för olika studentpartier, och emellanåt bryter mer eller mindre spontana demonstrationer ut. Alla politiska organisationer på universitetet tycks vara vänsterorienterade, de flesta jag kommit i kontakt med uttalat marxistiska.

Det verkar som om nästan varje student med minsta självaktning är marxist, i varje fall om man vill vara en i gänget vid Ganga Dhaba om kvällarna. En kväll över en pappmugg te i Ganga Dhaba ondgjorde sig en bekant över de upproriska studenterna. ”De gör absolut ingenting förutom att ansa sina skägg, sippra te och röka vid Ganga Dhaba om kvällarna. Och de flesta aktiva kommer ändå från de mest välbärgade familjerna, som de återvänder till efter att deras revolutionära studentdag är över. De som verkligen vill något spenderar inte all sin vakna tid poserandes här”.

Några månader senare måste jag tillägga att studenterna i regel verkligen har ett fantastiskt politiskt engagemang, under valveckan som ägde rum någon gång i mitten av terminen elektrifierades hela universitetet av tal, skanderande och demonstrationer. Själva valtältet gick aldrig till söngs utan där var liv och rörelse hela nätterna långa. Om dagarna kunde man se en del entusiaster sova ut i olika hörn av tältet. Och det kändes som att nästan varje student var uppriktigt engagerad på något sätt, det kändes imponerande.

Många från Bihar

Ämnet jag läser här, persiska, är förvånansvärt populärt. Vår klass består av ett tjugotal studenter, vi är alla så när på en män och jag är enda utlänningen. Ungefär en tredjedel av mina klasskompisar kommer från delstaten Bihar, och åtminstone en av lärarna har också sitt ursprung där.

Dagarna påminner mig om grundskoletiden. Vi börjar vid notiden varje dag och sista lektionen slutar i regel kring fyra. Jämfört med humaniorastudier i Sverige har man alltså här mycket mer schemalagd undervisning.

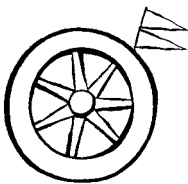
Man har även många fler prov här. Varje månad har jag haft prov i alla kurser jag läser, det vill säga sex stycken, och utöver det har man terminsprov den sista veckan. Sammanlagt har jag alltså haft tjugofyra prov på en termin! Som tur är är det dock under proven – i praktiken – tillåtet med hjälpappar och kamratlig hjälpsamhet klasskamrater emellan. Vilket har hjälpt till att göra mängden av prov mer dragliga...

Pär Fredborn Larsson,
text och foto

Artikelförfattaren är i New Delhi för att läsa in en magisterutbildning i persiska.

SASNET

Intresserad av forskning och akademiska studier med inriktning på södra Asien?

Gå då in på vår hemsida:
<http://www.sasnet.lu.se>
och anmäl dig till
vårt nyhetsbrev!

Välkommen till Nätverket för
Sydasienstudier i Sverige

Anna Lindberg
Lars Eklund

Bangladesh påminde om sin sårbarhet vid klimatmötet

Bangladeshs delegater vid FN:s nyligen avslutade klimatmöte på Bali såg konferensen som en chans att påminna världen om landets särskilt utsatta situation.

Cyklonen Sidr förorsakade den 15 november enorma skador i Bangladesh och dödade fler än 4 000 människor. Miljontals invånare förlorade sina hem och ett mycket stort antal människor står nu utan mat.

Landets miljöminister **Chowdhury Sajjadul Karim** förklarade i början av december inför resan till Bali att hans delegation skulle komma att föra fram budska-

pet att Bangladesh redan har drabbats mycket hårt av klimatförändringarna.

Karim påpekade att de naturkatastrofer som drabbat landet och dess 150 miljoner invånare med tiden både blivit fler och allvarligare. Just därför borde det instiftas ett internationellt forskningscentrum i Bangladesh för att studera klimatförändringarnas effekter, enligt Karim.

Forskningscentrum efterlyses

Det är ett förslag som professor **Ainun Nishat**, vid den internationella naturvårdssorganisationen IUCN, ställer sig bakom.

– Om ett internationellt forskningscentrum bildades i landet så skulle det bli lättare att beräkna naturkatastrofernas skador och att begära globala resurser för att kunna hantera klimatförändringarna, säger Nishat till IPS.

Inför mötet på Bali hölls flera möten i landets huvudstad Dhaka, där många deltagare gav uttryck för den oro som finns för växthuseffekten i detta land som redan är så drabbat av naturkatastrofer.

Dagstidningen New Age skrev i en specialupplaga inför mötet på Bali att man presenterade ”en anklagelseakt om olika brott som världens ledare bör beakta”. Tidningen menar att Europa och USA i rättvisans namn bör ta på sig det tyngsta ansvaret för klimatförändringarna och se till att kompensera de länder som drabbas av effekterna.

Redan hårt drabbat

Även den inflytelserika dagstidningen Daily Star skrev i en ledare inför mötet på Bali att ”Bangladesh måste uttrycka sig kraftfullt”. Enligt tidningen står det helt klart att landet drabbats av klimatförändringarna i form av naturkatastrofer ”utan att ha bidragit” till dess orsaker.

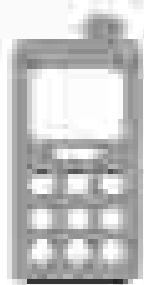
Professor Nishat säger till IPS att Bangladesh redan tidigare varit hårt drabbat av översvämningar, torka och cykloner - men att de naturkatastrofer som nu drabbat landet är betydligt kraftfullare.

FN har varnat för att klimatförändringarna kommer att slå särskilt hårt mot landets fattigaste länder. Ett av dessa länder är Bangladesh, där enligt FN upp emot 70 miljoner av landets invånare riskerar att påverkas av översvämningar förorsakade av växthuseffekten.

Förutom den fruktansvärda cyklonen drabbades Bangladesh tidigare i år dessutom av förödande översvämningar.

Mobil till Utland

Skaffa dig en mobiltelefon som fungerar i utlandet
3200 nummer för att få en mobiltelefon som fungerar
i utlandet och som kan användas i alla länder

Fungerar i alla 190 länder och
i alla världens länder

Beställ utan kostnad

www.teleman.se

020-140 00 45

TELEMAN

Indiens kildring med udda upplägg

Indien ur fem perspektiv. När familjen reste till Indien. Bilder och dagboksanteckningar
Foto: MATS BJURBOM

Katarsis film & media 2006

Hur man upplever en resa är hoerhört individuellt. Beröende på vilka förhandskunskaper och förväntningar man har kan den enes drömmaresa vara katastrof för en annan.

Fotografen **Mats Bjurbom** från Herrljunga åskådliggör detta väl i sin bok bestående av dagboksuttryck från en resa som Mats gjorde med sin hustru och tre barn vintern 2005-06 till Indien.

En stor del av tiden tillbringades i Kerala men man for också med tåg till ett antal platser i norra Indien (Goa, Mumbai, Agra, Delhi, Udaipur), alltså ungefär de platser som de flesta svenska turister brukar besöka och dessutom väl beskrivna i en lång rad tidigare reseguider och tidningar som Vagabond. Det låter kanske

därför ganska banalt att skriva en bok på ett så föga originellt tema.

Men upplägget är mycket annorlunda. Genom de korta dagboksfragmenten skildras hur alla medlemmarna i familjen förändras under resans gång.

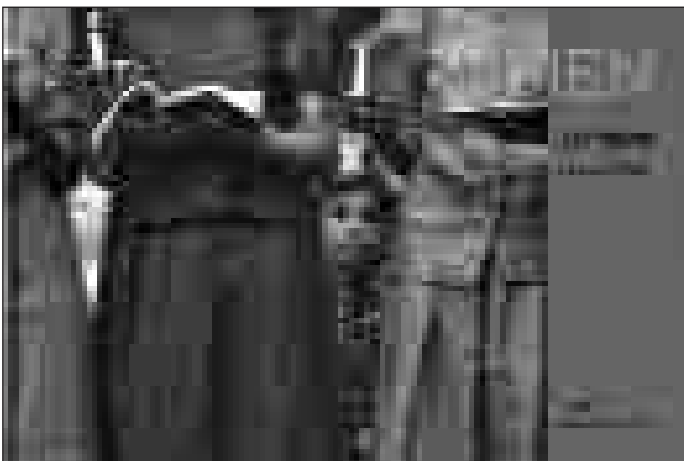
Allt fler insikter infinner sig även hos den 16-årige sonen som i början har en helt negativ syn på allt han upplever, och

den processen är intressant att följa.

Sedan tillkommer förstas en väsentlig faktor som lyfter boken, och det är att Mats Bjurbom själv är en skicklig yrkesfotograf.

Boken är fylld med underbart fina bilder, av platser man besökt och inte minst porträtt av människor man mött.

Lars Eklund

Fem familjemedlemmar får fem olika intryck av Indien i fotografen Mats Bjurboms fina reseskildring.

**SYDASIEN,
RÅBYGATAN 5A
223 61 LUND**

Telefon och fax: 046-222 73 40
E-mail: sydasien@sydasien.se
Webb-sida: <http://www.sydasien.se>
Utgivare: Tidskriftsföreningen SYDASIEN

Ansvarig utgivare: Thomas Bibin
Tidskriftsredaktör: Lars Eklund
Redaktion för detta nummer: Katarina Sandström Blyme och Lars Eklund

Tryck: Luleå Grafiska
Prenumerantregister: Nätverkstaden Väst, 031-743 99 05, ekonomitjänst@natverkstan.net
ISSN: 0282-0463

Prenumeration: Medlemskap i tidskriftsföreningen SYDASIEN, inkl fyra nummer av tidningen (ett år) kostar för privatpersoner i Sverige 320 kr. Prenumeration för institutioner och bibliotek 400 kr. Utanför Sverige kostar en prenumeration/medlemskap 450 kr.

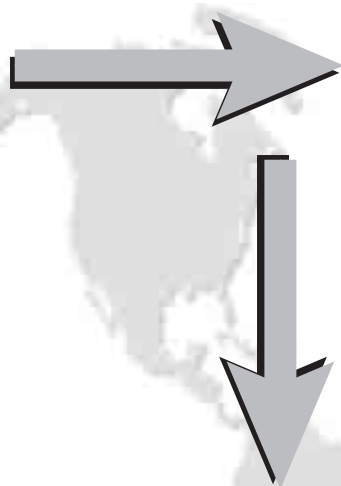
Lösnummerpris: 80 kr
Postgiro: 79 54 96-9 SYDASIEN.

Nästa nummer utkommer i mars.

Manusstopp: 10 februari.

Tidskriftsföreningen SYDASIEN har som mål att sprida information om situationen i södra Asien.

Föreningen stödjer de krafter som bekämpar imperialismen, det politiska förtrycket och underutvecklingen i området. Föreningen är fristående från politiska partier och grupperingar i Sydasiens såväl som i Sverige.

Flyg till

Indien, Bangladesh, Pakistan, Thailand, Sri Lanka, Hong Kong, Filippinerna, Singapore, Nepal, etc.

Med

Gulf Air, Lufthansa, Tarom, British Airways, Aeroflot, Emirates, Alitalia, CSA eller något av våra bolag

metropolresor

Luntmakargatan 42 · 111 37 Stockholm

Tel. 08-10 45 58 · Fax. 08-723 06 66

E-mail: metropolresor@telia.com

Hemsida: www.metropolresor.com

BSVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ**POSTTIDNING
BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING**

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen noterad på baksidan

Utgivningspostkontor
LULEÅ 1**Avsändare: SYDASIEN
Råbygatan 5 A, 223 61 Lund**

Korna bökar runt i de stinkande högarna som är resultatet av ökad turism och bristande sophantering.

FOTO: ANN-BRITT THOLF

Sopbergen växer vid Goas stränder

Colva Beach i Goa är på väg att förvandlas till en sophög. Den ökande anstormningen av turister och frånvaron av kommunal sophantering kan få allvarliga följder.

En kanal slingrar sig parallellt med stranden. För 15 år sedan rann vattnet under de fyra broarna, förbi en hängande cerisröd bougainvilleabuske och ut i havet. Nu står det stilla, nedanför bougainvillean flyter en armada av solglittrande mineralvattenflaskor av plast, gräset på kanalbankarna konkurrerar om utrymmet med kasserade korgar, klädtrasor, diverser tomma förpackningar och annan bråte. Vattenytan skimrar i grönt av spilld bensin.

Efter nyårsaftonens fester var den centrala delen av stranden praktiskt taget täckt av skräp som fick ligga kvar tills tidvattenvågorna tog det mesta med sig ut i havet och förflyttade det som blev kvar upp mot sandåsarna. Där täckte det nu gräset eller fladdrade från buskarnas grenar.

Torget och gatorna i centrum var nedskräpade med sopor som försvann fläckvis där hotell- och restaurangägare låtit sopa egna revir. Resten blåste åt sidan och kantade trottoarerna. Diken var fyllda med avfall, på somliga platser hopknutna i plastpåsar, på andra hade man tömt avfallet direkt i gropen. På mitt hotell tömdes gästernas papperskorgar på baksidan, under balkongerna. Ingen kommunal sophantering finns i Colva Beach.

Stinkande högar

Kråkor, kor, hundar och svin med hängande bukar gräver i de stinkande högarna tillsammans med kvinnor ur *lamani*-stammen vars liv blivit svårare sedan de förvisats från stranden där de tidigare sålde frukt, bijouterier och kläder till badgästerna. Nu måste de försörja sig som *kadabiwallahs*, personer som samlar papper, plast och annat som går att sälja.

En något karg natur med rasslande, frukt bärande palmer och höga, skira bambubuskage, risfält och vattendrag med näckrosor, långa promenad- och cykelvän-

liga stränder där man kan få se delfiner som tycks vilja leka med badande människor, pittoreska restauranghyddor, så kallade *shacks*, mängder av gamla, vackra hus från tiden då Goa var portugisiskt, det är i den miljön som sopbergen växer.

Myller av motorfordon

Samtidigt med detta förfall förändras det lilla samhället från att ha varit en populär och prisvänlig plats för medelålders och äldre västerlänningar till att bli en semesterort för den numera välbeställda indiska medelklassen. Där några skotrar förr om åren stod parkerade vid solnedgångsdags om söndagarna är det nu ett myller av motorfordon. Dyrbara bilar står i rondellen och längs gatan ner mot stranden. Fashionabla hotell med eleganta barer och västerländska priser väntar på anstormning av inhemska semesterfirare.

Fler och fler besökare betyder mer och mer sopor. Om inget görs åt avfallshanteringen kommer Colva Beach att bli en enda stor sophög.

Ann-Britt Tholf